

NOVEMBER

1 P Vsi svet.	16 S Otmar
2 S Ver. duše	17 N 23. pob.
3 N 21. pob.	18 P Odon
4 P Karol	19 T Elizabeta
5 T Zaharija	20 S 8. Eliska V.
6 S Lenar	21 C Dar. Mar.
7 C Janec	22 P Cecilija
8 P Bogomir	23 S Klemen
9 S Teodor	24 N 24. pob.
10 N 22. pob.	25 P Katarina
11 P Martin	26 T Silv.
12 T Avgust	27 S Virgilij
13 S Stanislav	28 C Gregor
14 C Jozafat	29 P Saturnin
15 P Leopold	30 S Andrej

**V 30 dneh
30 števil
za
12 Din**

„GLAS NARODA“
LJUBLJANA -- NEBOTIČNIK

Mesečna naročnina
12 Din, za inozem-
stvo 20 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069
Maribor, Aleksan-
drova c. 16. Tel. 2290,
Celje, Prešernova 6/1

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust
Maribor, Aleksan-
drova c. 16. Tel. 2290,
Celje, Prešernova 6/1

Današnja številka vsebuje:

Na Poljskem odpirajo oči?
Živahno politično vrvenje
v Beogradu
Novomeško pismo
Obrtniški teden od 1.—8. dec.
Zaposlitev v monopolskih
podjetjih
Naše državne finance

Št. 195 Izhaja vsak dan V Ljubljani v sredo, dne 13. novembra 1935 Rokopisov ne vračamo Leto I.

Na Poljskem odpirajo oči?

Nastop Kościłkowskega na Poljskem pomeni ne samo spremembo v poljski notranji politiki, o čemer smo na tem mestu že pisali, marveč tudi na polju zunanje politike, na kar smo tu tudi že namignili. Kaže se to za zdaj sicer samo v tem, da se je o poljski zunanji politiki na Poljskem začelo javno razpravljati, a že to dejstvo samo je močno podžgalo oni del poljske javnosti, ki je proti politiki molka in proti sedanjim smernicam poljske zunanje politike. Tako se je prvič po dolgih letih zgodilo, da je list »Polonia«, ki izhaja v Katowicach, razpisal celo posebno anketo o poljski zunanji politiki. Do zdaj sta na to anketo odgovorila dva ugledna Poljaka: general Vaclav Sikorski in znani poljski publicist ter bivši senator Boleslav Koskowski.

V članku »Poljska in Nemčija« opozarja general Sikorski na Hitlerjeve napore za priključitev Avstrije, ki pomenijo, tako pravi Sikorski, stalno in direktno vojno nevarnost. Toda Hitler si povrhu močno prizadeva, da bi osvobodil tudi številne nemške manjšine v drugih državah. Ustvaritev velikega nemškega imperija od Severnega morja do Jadrana se zdi samo vprašanje časa, posebno če bi Hitlerju med tem uspeli sporazum z Italijo in zvezo z Madžarsko. Za svoje načrte pa bi Hitler v prvi vrsti rad pridobil Poljsko. Z namenom, da bi od Poljske dosegel nevtralnost v vprašanju »anslusa«, ji obeta ekspanzijo na vzhod, pri tem pa ne zamolči svoje želje o »majnih« korekturah na vzhodni meji Nemčije. Ni dvoma, da se tretji Rajh ni odpovedal in da se tudi ne namerava odpovedati poljskemu Primorju in Gornji Šleziji. Poljska je 26. januarja 1934 podpisala z Nemčijo poljsko-nemški pakt, 7. marca istega leta pa je sklenila z njo začasni ekonomski sporazum, ki je bil te dni potrjen, s čimer so se odnosi med obema državama navidezno normalizirali. Toda bilo bi zelo neopreznost pripisovati tem sporazumom večji pomen, dokler se dobra volja obeh kontrahentov ne izkaže na delu. Sikorski se sprašuje, ali ni morda poljsko-nemški pakt prvi poskus izolacije Poljske in olajšanja bodoče okupacije poljskih ozemelj. Poljska bi bila zelo naivna, če bi v tem načrtu ne spoznala začetka svojega nazadovanja. Nemčiji gre za nevtralizacijo Poljske in za njeno popolno usuznjenje svojim lastnim, sebičnim namenom.

Vsak Poljak, ki razumno misli, instinktivno čuti, da je konsolidacija zapadne meje poljske države osnovni pogoj poljske nezavisnosti, poljske varnosti in poljske bodočnosti. One, ki sanjajo o zvezi z nemškim Rajhom, je treba opozoriti na izkustva iz zgodovine pred 150 leti, ko je prišlo do razdelitve Poljske. Tudi danes gre do nemške težnje za tem, da uničijo vse zveze poljske države, ali da vsaj zmanjšajo nevarnost vojaških konvencij, ki bi v primeru vojne prišle v poštev. Nemčija se danes trudi, da bi Poljsko moralno razorožila, jo nevtralizirala in jo tako storila docela nenevarno. Poljski narod potrebuje in si želi miru, zato želi v prvi vrsti tudi normalnih odnosov z Nemci, ker je to v evropskem interesu, toda vsak Poljak se danes zaveda, da bi bilo poljsko-nemško zблиžanje za ceno poslabšanja poljske moči in izgube prijateljstva s Francijo še nekaj več ko samo politična zabloda, bil bi to pravi samomor.

Boleslav Koskowski pa opozarja v svojem članku, da je izmed 50 držav v Ženevi poljska delegacija med najbolj tajinstvenimi. Nič ne pr. ne ve, zakaj je Poljska do skrajne ne rezervirana nasproti Mali antanti. Nič ne ve, kaj misli Poljska o podonavskem paktu in nič ne si ne more predstavljati, kaj bi storila Poljska, če bi načrt vzhodnega pakta prišel spet na dnevni red. In ve kdo morda, kako se bo Poljska zadržala v italijansko-abisinskem sporu? Nekateri pravijo, da poljski interesi ne dovoljujejo, da bi se Poljska odtujila politiki solidarnosti z Anglijo in Francijo, drugi spet menijo, da isti interesi zahtevajo, da Poljska odločno podpira italijansko imperialistično politiko, a so tudi taki, ki brez kakršnihkoli ceremonij pišejo o zvezi Berlin-Varsava-Budimpešta-Rim. Toda nejasnih je še mnogo drugih stvari. Kakšno je n. pr. stališče Poljske do DN? Na osnovi nepotrebnega Beckovega spora z Litvonom bi utegnili izslediti, da je ideja izključno bilateralnih paktov, ki jo je, kakor znano, zamislil in proklamiral Hitler, načelo poljskega zunanje ministra. Ali je potem takem poljski zunanji minister protivnik kolektivnih paktov, tedaj tudi protivnik DN, protivnik glavnih zagovornikov te ideje in morda tudi ideje same? Preteklo je že nekaj mesecev, toda iz Wiersbove ulice (kjer so uradi zunanje ministrstva, op. ur.) ni še nikakega razčiščenja. Danes ve vsak Po-

Pariz vznemirjen

Bo še Italija -- „budni stražar na Brennerju“?

Ostra italijanska nota v Parizu in drugod proti sankcijam — Pred odločilnim sestankom Velikega fašističnega sveta

Rim, 12. novembra. Agencija Stefani poroča: Glede na skorajšnje izvajanje gospodarskih sankcij je italijanska vlada poslala noto vsem državam, zastopanim v odboru za sankcije in obenem sporočila vsebino te note tudi vladam ostalih držav. Namen te note je, da opozori države na mogoče posledice, do katerih utegne pripeljati sankcijska politika. Obenem hoče italijanska vlada s to noto dobiti stališče, ki ga mislijo zavzeti do sankcij proti Italiji.

Pariz, 12. novembra. r. Današnji listi so objavili zelo izčrpna poročila in serijo člankov o večeršnjih proslavah 17. obletnice premirja. Še bolj pa jih zanima sedanja mednarodna situacija v zvezi z nekaterimi najnovejšimi dogodki. Položaj se je zaostril z novim italijanskim nastopom.

Italijanska nota

... skušajo predvsem uganiti vsebino note, ki jo je italijanski poslanik Cerutti včeraj izročil ministrskemu predsedniku Lavalu. Nekateri izražajo bojazn, da je Italija obvestila francosko vlado o nekaterih represalijah proti gospodarskim sankcijam. Nota je baje sestavljena v zelo odločnem tonu in napoveduje italijansko vlado v njej odpoved trgovinskih pogodb, sklenjenih z državami, ki bodo izvajale sankcije proti njej. Poleg tega pripravlja rimska vlada se celo vrsto drugih represivnih odredb proti trgovini s temi državami. Že danes ali jutri bo morda zabranjen uvoz blaga iz vseh teh držav.

Aloisi - Hitler

Vprašanje je le — in to je, kar ponekod vzbuja strah — ali se bo Italija zadovoljila samo z gospodarskimi represalijami proti Franciji, ali pa bo morda nastopila tudi s političnimi. Vprašanje je, ali bo Italija tudi še nadalje ostala »budni stražar na Brennerju«. Govorice o sestanku Aloisija s Hitlerjem so zelo simptomatične. Ta sestanek se je baje vršil o priliki 12. obletnice poskusa narodno-socialističnega prevrata. Sicer je vprašanje ali bo Hitler pristal na italijanske predloge o zblizanju med Rimom in Berlinom. Vendar kažejo te govornice, čeprav jih demantirajo, da je Italija pripravljena na velike spremembe tudi v političnem pogledu, če bi od njih pričakovala kakršnokoli zboljšanje svojega mednarodnega položaja.

Nov incident v Šangaju

Sangaj, 12. novembra. a. Kitajska javnost je silno vznemirjena zaradi poostitve diplomatskih odnosov med Kitajsko in Japonsko, ki jo je izzval umor japonskega mornarja. Včeraj se je nenadoma pripetil nov incident. Kitajski nacionalisti so upostili trgovski lokal nekega Japoneca v tujem mestnem kraju. Ljudje so zaradi tega začele bežati v internacionalne koncesije, ker so mnenja, da bo do tam še najbolj varni pred morebitnimi nenadnimi japonskimi represalijami.

Japonski zunanji minister Hirota je poslal japonskemu poslaniku Ariošiju in generalnemu konzulu v Šangaju zahteve, ki jih bosta stavila kitajski centralni vladi in krajevnim oblastem v Šangaju zaradi umora japonskega mornarja. Izvedelo se je, da bosta zastopnika japonske zahtevala aretacijo in kaznovanje oseb, ki so sodelovale pri napadu, in po-

ljak, kaj hoče Mussolini, kaj misli Hitler, kaj želi Litvinov, dobro pozna politiko Lavalu in Hoareja, politiko diktatorjev in demokratov, ker zve o njih načelih iz mnogih govorov in sistematskih deklaracij, samo o poljski politiki ne ve nič...

Poljska diplomacija je danes v slabih odnosih z vsemi sosedji: V odnosih z Moskvijo nekaj vre, z Litvo se nadaljuje petnajstletna tradicija, Romunijo je treba tolažiti. Med Poljsko in Češkoslovaško so spori čedalje bolj ostri. Preostaja torej en sam sosed, s katerim se gospod Beck trudi živeti v največjem prijateljstvu, skoroda prisrčnosti, toda ta sosed se omejuje samo na splošne politične izjave in na... direktive svobodnemu mestu Gdansk. To so naši odnosi s sosedji. Ali naj ob vsem tem govorimo še o razvoju poljsko-francoskih

Resna nevarnost

»Journal« sodi, da bi bile materialne posledice eventualnega popolnega preloma v trgovinskih odnosih med Italijo in mnogimi evropskimi in drugimi državami neprecenljive. Prekinitev teh odnosov bi sicer nikogar ne iznenadila. Prisilila pa bi vse prizadete države, da zastavijo vse svoje sile za čimprejšnjo likvidacijo abesinskega spora.

V splošnem pa se tu vendarle nadejajo, da Italija ne bo šla do skrajnosti, ker bi sicer dejansko povzročila novo resno nevarnost za evropski mir. Afriškega spora bi v takem primeru ne bilo več mogoče lokalizirati.

Vsebinske note

Rim, 12. novembra. DNB je zvedel, da je italijanska nota, ki je bila včeraj izročena državam, ki bodo izvajale sankcije proti Italiji, sestavljena zelo ostro. Uvodoma ponavlja svečani protest proti gospodarskim sankcijam. Italija bo sprejela resne ukrepe gospodarske in finančne prirode, ker ne želi, da bi se iz sedanjega položaja razvile nove nevarnosti. Nota navaja, da se Italija doslej ni hotela ločiti od DN, čeprav je

Položaj v Afriki

Pripravljajo se na poskus izolacije italijanske armade

Asmara, 12. novembra. Posebni poročevalci DNB je izvedel, da so Abesinci okrog Hararja koncentrirali veliko vojsko, ki jo po italijanskih službenih podatkih cenijo na 200.000 ljudi. Vrhovni poveljnik ostane še nadalje ras Nasibu. Vesti o njegovi smrti odločno demantirajo. Kakor poročajo iz Hararja, je včeraj popoldne prispel v Džidžigo.

V kratkem izide v slovenskem prevodu epohalna knjiga Abesinija

Nerešeni problem Afrike.
Cena broš. Din 30.—; vez. Din 40.—.
Naroča se pri založbi „Dom“, Ljubljana

moral nastopiti proti postopku DN. Nota opozarja, da pomeni oviranje vsega italijanskega izvoza mnogo hujšo reč, kakor pa navaden gospodarski ukrep. Tako ravnanje je odkrita sovražnost, na katero je treba odgovoriti s primernimi protiukrepi.

Doznava se, da se veliki fašistični svet sestane že 15. novembra t. l., to je tri dni pred uveljavitvijo sankcij DN proti Italiji. Na tem sestanku bodo sklepali o italijanskih ukrepih proti tem sankcijam.

Lavalov ekspozé

Pariz, 12. novembra. r. Danes je bila seja ministrskega sveta, na kateri je Laval podal ekspozé o zunanji politiki in o ženevskih in pariških razgovorih o italijansko-abisinskem sporu. Nato je finančni minister Regnier obrazložil načrt ekspozéja, ki bo predložen parlamentarnemu finančnemu odboru. Naposled je ministrski svet odobril predlog o ustanovitvi 500 novih učiteljskih mest.

Zeneva je proučila

Zeneva, 12. novembra. w. Pododbor za sankcije je končal proučevanje pogodb med Italijo in državami, ki so se pridružile sankcijam.

Čedalje večji odpor Abesincev

Po poročilih agencije Havas italijanske čete v Ogađenu še vedno napredujejo. Predvsem velja to za motorizirane oddelke pod poveljstvom polkovnika Maletija. Vse pa kaže, da se bodo Abesinci postavili odločno v bran na črti Harar-Džidžiga. Italijani so zasedli Sesebane, kjer so se utrdili. Drugi oddelki italijanske vojske in veliko število delavcev pa sedaj gradijo na zavzetem ozemlju ceste, telefonske napeljave, utrdbe, taborišča, skladišča in druge potrebne naprave.

Tudi italijanski listi poročajo, da se v južni Tizri polagoma koncentriira okrog 200.000 Abesincev, ki se bodo postavili v bran Italijanom, če bi hoteli še dalje prodirati proti jugu. 180.000 abesinskih vojakov je utaborjenih vzdolž reke Takaze, okrog 40.000 pa med Desijem in jezerom Asangijem. Po abesinskih načrtih je pričakovati prve spopade južno od Antale. Abesinci pa bodo napadli Italijane tudi z desnega boka in skušali uničiti vse njih prometne zveze z zaledjem. Italijani so po abesinskem mnenju že precej daleč od velikih skladišč živil in streliva. Italijansko vrhovno poveljstvo zato ne dovoli, da bi posamezni oddelki hitreje prodirali v abesinsko ozemlje.

Pariz, 12. novembra. Havas poroča iz Addis Abebe: Abesinski cesar je danes izročil novo zastavo cesarski gardi; ki so jo zadnje mesece instruirali belgijski častniki. Zastavonoša je po sprejemu zastave vzkliknil: Zastavemo, da se bomo do smrti borili za to zastavo.

Za mir v Srednji Evropi

Pariz, 12. novembra. r. Novi češkoslovaški ministrski predsednik Hodža je sprejel poročevalca tukajšnjega lista »Temps« in mu dal daljšo izjavo o češkoslovaški zunanji politiki. Poudaril je, da bo češkoslovaška vlada nadaljevala politiko kolektivne varnosti. Vse države, ki so iskreno miroljubne, lahko računajo

odnosov? Bila bi to nadvse turobna tema za politično razmišljanje. Kje stoji Poljska, na kateri strani barikade? Stoji-li morda tam, kjer so tisti, ki zahtevajo status quo, ki žele mir, ki cenijo ravnotežje in delajo za lojalno skupno življenje? Ali stoji morda tam, kjer so revizionisti, ki sanjajo o spremembah meja, o mednarodnih homotijah in o »novem evropskem redu«?

Niso-li ti glasovi iz Poljske dovolj simptomatični, da jih je bilo vredno zabeležiti prav sedaj, ko je evropsko nebo tako močno oblačno, pa so že spet nove zveze na vidiku, ki naj še povečajo napetost sedanjega ozračja? Zares, zdi se čedalje bolj, da bo edina zasluga poveljne evropske diplomacije — kaos, ki ga je ustvarila borba za... »boljši mednarodni red«.

na češkoslovaško sodelovanje v smislu politike, ki jo že dolgo let vodi dr. Beneš. Ta politika se oslanja na solidne baze. Politika obče varnosti je brezpogojno potrebna ne le za svetovni mir, marveč še posebej za mirovno organizacijo Srednje Evrope. Ko bo Srednja Evropa organizirana, se bo lahko češkoslovaška politika angažirala za mir tudi v ostalih evropskih predelih okrog Sredozemskega morja in Atlantskega oceana. Na gospodarskem področju se ta politika izpolnjuje z dejstvom, da so srednjeevropske države pretežno agrarne, zapadne pa pretežno industrijske. Svet mora spoznati, da je potrebno zdravo gospodarsko sodelovanje, ki mora postati osnova za resnične mirovne odnose med narodi. Posamezne države morajo pristopiti k izpremembi in reformi klavzule o največjih ugodnostih v svojih trgovinskih pogodbah z drugimi državami.

Kar se tiče notranje politike, je ministrski predsednik Hodža med drugim poudaril, da je bila češkoslovaška od nekdanje demokratske država in da bo ostala tudi v bodoče zvesta načelom demokracije, ki je globoko vkoreninjena v narodu in se naslanja na njegovo veliko disciplino.

Preleli smo:

Dve gesli

Veliki družabni potresi imajo razen preobilice slabih tudi nekatere dobre strani. Ena izmed dobrih strani socialnih nesreč je dejstvo, da grede poedinci in celi narodi v sebo, da položijo račun o svojem dotedanjem življenju. Med veliko vojno in po njej smo videli, kako so se pričeli zanimati za javna vprašanja neštevilni posamezniki, ki so živeli poprej tjevdan, ne da bi se brigali za politične, socialne in moralne probleme. Ravnotako so v tem času pokazali za vprašanja svojega moralnega in socialnega obstoja živahno zanimanje celi družabni sloji, da, celi narodi. Posledica so bili veliki politični in družabni preobrati, počenši pri ruskem preobratu, preko nastanka novih, takozvanih narodnostnih držav vse do utrditve raznih fašističnih režimov.

Tudi slovenski narod je doživel v tem času velik potres svoje duševnosti. Zavedel se je svojega bednega položaja, svojega nepopisnega trpljenja, ki je bilo njegov delež tekom stoletij. Zavedel se je narodnostnih in socialnih krivic, s katerimi so bical tuji oblastniki s pomočjo domačih izdajic slovensko kmetstvo, ubogo gmajno, vse od časov fevdalnega tlačanstva, tje do nastopa liberalnega kapitalizma in še dalje. Toda tudi tega se je zavedel, da je bil najboljši zaveznik vseh zatiralcev naroda-trpina ono duševno nastojenje, ki so ga naši izkoriščevalci vseh dob najskrbneje negovali in ki bi ga najlažje označili s prošlim slovenskim klerikalizmom. Tem nevarnejši zaveznik, ker je bil in je v nas samih.

Vsega tega se je zavedel. Toda spomnil se je tudi zgodovinskih borb, ki jih je bojeval proti zlu. Spomnil se je, zavestno in v podzavesti, kmetskih uporov Matije Gubca in vsega, kar je bilo v zvezi s tem. Tedaj se je izoblikovalo naše kmetstvo gibanje, poklicano, da reši slovensko vprašanje, izhajajoč pri tem iz najglobljih temeljev naše duševnosti. To ni bil morda kak agrarizem po vzorcu agrarizmov v drugih narodih. Ne, bil je pokret, ki je pod geslom stare pravde nosil v sebi rešitev celotnega slovenskega vprašanja, narodnostnega in socialnega.

V istem času, ali bolje, že nekaj časa poprej je preživel povsem enak duševni pretes hrvatski narod. Povsem sličen v svoji socialni strukturi slovenskemu narodu, narodnostno skoro prav tako ogrožen je imel hrvatski kmeti sloj zgodovino, docela podobno zgodovini slovenskih sotrpinov. Toda ne samo podobno; v mnogih ozirih celo povsem isto zgodovino, ki je dosegla svoj višek v istem heroju, Matiji Gubcu.

Zato ni ničesar presenetljivega to, da so se prepletale vezi med obema sorodnima gibanjima. Te vezi so bile in so še zdrave, v kolikor so obnovitev vzporedne socialne in narodnostne borbe. Niso pa zdrave neke druge vezi, ki jih skušajo izvesti elementi preplesti na skrivaj, v senci velikega dogajanja, med oba bratska naroda.

Kot otrok narodnostnega prebujenja velikih zapadnih narodov je vzraslo v inteligentnih slojih slovenskega, kakor tudi hrvatskega naroda v prvi polovici preteklega stoletja ilirsko gibanje. Za nas Slovence je rodil ilirizem najgorenjši sad v pojavu Stanka Vraza, ki je kot rojen Slovenec, iz malodušja nad kulturno silo svojega naroda, postal glasnik ilirizma; toda pisal je — hrvatski. Ilirizem ni prinesel velike kulture niti Hrvatom, še manj Slovencem. Pač pa je privedel slovenskega narodnega duha k poletu veliki naš Prešeren. Nasledniki ilircev so se razrasli pri nas v »jugoslovence«. Predvsem je to popolna odtujenost slovenskemu kmetstvu narodnostnemu bistvu. Njih dela so nam le preživo v spominu.

Kar je velika vojna sprožila, to je poglobila gospodarska kriza. V letih začasne konjunktore po vojni je naš kmeti pokret nekam oslabil. Tu in tam je zašel na stranško pot, zapeljan po idejnih strujah ilirizma in le-tega zakonitega naslednika integralnega jugoslovenskega nacionalizma. Toda leta težke gospodarske borbe, leta političnih preizkušenj so vzgojile nov rod kmetijske mladine, ki je trdno odločen, boriti se za ideale stare pravde, prežet z živo vero, da se mu bo posrečilo doseči zmago v zgodovinski borbi.

Slovenska kmetijska mladina se zaveda ogromne vrednosti moralnega kapitala, ki si ga je nakopila hrvatski kmeti pokret s svojo popolno zmago nad političnim klerikalizmom, izbojevano ne morda v znamenju propadajočega liberalizma, temveč v imenu narodnega in socialnega prerodenja. Tembolj, ker postajata pogubni značaj in pravi smoter te struje vsemu našemu narodu vsak dan očitljivi. Novi rod kmetijske mladine hoče zato vzdrževati vezi s hrvatskim kmetijskim gibanjem.

Nedavno sem bil navzoč pri odkritju spominske plošče v Lisičnem. Bilo je navzočih tudi mnogo tisočev slovenskih kmetov. Blesk v očeh mož in fantov je izdajal neomajno voljo do borbe za narodnostne in socialne ideale. Njih samozavest je izražala trdno vero v zmago. Bili so zbrani v imenu Matije Gubca in v znamenju njegovega gesla: za staro pravdo. Zato je tem nemileje odjeknila krilatica o planinskih Hrvatih, ki jo je izustil hrvatski gost, narodni poslanec dr. Banković. Morda je bila izrečena vsled nepoučenosti, morda tudi ne. Vsekakor je bila v tem okolju tuja. Ako hočemo uspešne borbe za enake cilje, naj gledajo Hrvatje, da izginejo vse take sence. Zakaj mi vsi, zlasti naša kmetijska mladina, hočemo sodelovanja. Pa le pod Gubčevo zastavo vzporedne narodnostne in socialne borbe.

Stante Jernej.

Vremenska napoved

Dunajska napoved: Pretežno oblačno vreme po vsej kraljevini.

Gospodarske aktualnosti

Beograd, 12. novembra. AA. Zavod za pospeševanje zunanje trgovine sporoča, da je avstrijsko finančno ministrstvo z naredbom z dne 16. novembra t. l. določilo carino za masti. Carina na sirovo svinjsko mast (topljena svinjska mast in slanina) znaša 10 zlatih kron za 100 kg, carina na netopljeno svinjsko slanino in nasoljeno pa ostane 25 zlatih kron, za netopljeno svinjsko mast pa 30 zl. kron za 100 kg.

Beograd, 12. novembra. AA. Naši izvozniki grozdja se obveščajo, da je Nemčija dovolila naknadni uvozni kontingent 40 vagonov svežega grozdja iz naše države.

Beograd, 12. novembra. AA. Zadnje čase se kaže precejšnje povpraševanje po predelani svinjski koži na ameriškem tržišču. Zanimati so izvozniki dobe o tem podrobnejše podatke in naslove ameriških uvoznikov v Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine.



Kaj pravi gospa Ivanka?

Dandanes ni potrebno, da je kdo umazan, tudi ročnemu delavcu ne. Kar se čez dan zamaže, se hitro lahko opere. Imamo hvala Bogu terpentinsko milo Zlatorog, ki z lahkoto in hitro odpravi vsako, tudi oljnato umazanijo. Njegova obilna, gosta in bela pena je kos vsaki umazaniji.

Zlatorog OVOTERPENTINOVNO MILO

Živahno politično vrvenje v Beogradu

Druga redna seja senata — Volitve stalnih senatskih odborov — Pred volitvami v skupščinske odbore

Beograd, 12. novembra. b. Danes popoldne ob pol 5. uri se je pričela druga redna seja senata. Sejo je predsedoval dr. Ljubomir Tomašić. Sejo so se udeležili predsednik kraljevske vlade dr. Stojadinović, trgovinski minister dr. Vrbanić, minister za javna dela inž. Bobić, minister socialne politike in narodnega zdravja dr. Komnenović, prosvetni minister Stošević, minister za šume in rudnike Djura Janković in minister brez listnice dr. Behmen. Sekretar dr. Vaso Glušac je prečital zapisnik prve redne seje, nato pa je prečital predsednik senata ukaz o postavitvi ministra dr. Behmena za zastopnika prometnega ministra za čas njegovega bivanja v inozemstvu. Nato je bilo prečitano poročilo administrativnega odbora o pregledu računov za administrativne stroške senata. Poročilo je bilo soglasno sprejeto. Nato je poročal sekretar dr. Kramer o interpelaciji na prometnega ministra glede zadnjih redukcij državnih dobav premoga.

Minister dr. Behmen kot zastopnik prometnega ministra in predsednik vlade dr. Stojadinović sta sprejela prvenstvo za obe interpelaciji. Nato so bile pričetane nekatere prošnje, pritožbe in resolucije, ki se predložijo odboru za prošnje in pritožbe v nadaljnje delo.

Nato je prešel predsednik senata na dnevni red: volitve administrativnega, imunitetnega in verifikacijskega odbora ter odbora za prošnje in pritožbe. Za vse odbore je bila predložena samo po ena skupna lista, ki je bila sprejeta z aklamacijo.

Za člane verifikacijskega odbora so bili izvoljeni: Aleksić Lazar, Vranić Ivo, Vukotić Djuro, Ilićević Dimitrije, Kovačević Tomo, Muftić Salem, dr. Ante Pavelić, Protić Vojta, Pucelj Ivan, dr. Velko Frangeš in dr. Superina.

V administrativni odbor so bili izvoljeni: Alibegović Acim, Vidaković Ljuba, dr. Momčilo Ivković, Andar Kujundžić, Kukuljević Frane, Popović Matija, Popović Milan, Radovanović Kosta, Simonović Milan, Smiljanec Kosta in dr. Ulmanskij Sava.

V imunitetni odbor so bili izvoljeni: dr. Georg Gracšel, dr. Uroš Desnica, Fran Ivanšević, dr. Karamahmedović, dr. Krstić Sefarim, dr. Ivan Mažuranić, dr. Drago Marušić, Petrović Dobrosav, Radulović Marko, Anić Lazar in Milović Josip.

V odbor za prošnje in pritožbe: dr. Alkalaj, Vujić Pavle, Dragosav Djordjević, Živanović Jeremija, Mahmudbegović, Mihalčić Stevan, dr. Nemeć Josip, Salić Joca, Sulejmanović Džaffer, dr. Ivo Trinajstić in Atanasije Sola.

V finančni odbor so bili izvoljeni: Aleksić Jovan, Antiparmaković Jovan, Vidović Osman, Gavrilović Bogdan, Gaj Ljudevit, Dunić Radosav, dr. Kramer, Ljubibratić Savo, Majstrovic Ivo, Marjanović Milan, Popović Daka, Telić Petar, Tomić Svetozar, dr. Krasnica Halidbeg, dr. Stanko Švriljuga.

Za tem je bil dnevni red izčrpan in je predsednik dr. Tomašić zaključil sejo in napovedal, da bo prihodnje sklical pismeno.

Pred volitvami v odbore Narodne skupščine

Beograd, 12. novembra. b. Današnji dan je potekel v Narodni skupščini v znamenju najživahnejših priprav za jutrišnjo sejo parlamenta, ki bo ob 9. uri dopoldne z dnevnim redom: volitve administrativnega, verifikacijskega, imunitetnega in finančnega odbora ter odbora za prošnje in pritožbe. Vsi parlamentarni klubi so imeli v teku dopoldneva sejo, na kateri se je razpravljalo o splošni politični situaciji in o postavljanju kandidatnih list in kandidatov za skupščinske odbore. Jutri bosta predloženi za posamezne skupščinske odbore po dve

listi. Ena bo predložil klub poslancev Jugoslovske radikalne zajednice z večinskim klubom, drugo pa združeni opozicionarni klubi: Jugoslovanski klub, Jugoslovanski neodvisni klub in Narodni delovni klub. Po sporazumu, ki je bil dosežen med opozicionarnimi klubi, bosta nosilca kandidatnih list združenih parlamentarnih opozicionarnih klubov za finančni odbor ter za prošnje in pritožbe člana Jevtičevega Jugoslovskega kluba. Nosilca kandidatnih list za administrativni in imunitetni odbor člana Jugoslovskega neodvisnega kluba, v verifikacijskem odboru pa bo nosilec opozicionalne liste klub Narodnega delovnega kluba. Izredna živahnost, ki je vladala po klubskih prostorih, se je prenesla tudi v skupščinske kuloarje. Tu so se zbirali poslanci v skupinah in živahno debatirali in ugrabili o rezultatu jutrišnjih volitev. Povsod vlada za jutrišnjo sejo parlamenta izredno zanimanje.

Križarska vojna

Španska inkvizicija, Kristus pred Pilatom, prokletstvo in stoletno beganje nesmrtnega žida Ahasvera, ki ga predstavlja slaviti Conrad Veidt danes v premieri monumentalnega vefilma „Ahasver“

v kinu Slogi

Italijanski poslanik o razmerju Italije in Jugoslavije

Analiza italijansko-abetesinskega spora v očeh italijanske diplomacije

Beograd, 12. novembra. AA. Izredni poslanik in pooblaščen minister kraljevine Italije na našem dvoru grof Guido di Campalto je sprejel poročevalca Agencije Avale in mu dal tole izjavo o najnovejših mednarodnih dogodkih in o razmerju med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Italijo.

Prvi italijanski pohodi v Afriki v krajih, kjer se razvijajo sedanji boji, segajo tja v sredo 19. stoletja. Kar se Abesinije tiče, smo s to državo že nekajkrat sklenili pogodbe, političnega in gospodarskega značaja. Glede Abesinije smo sklenili pogodbe tudi z Veliko Britanijo in Francijo. Toda vse te pogodbe so ostale mrtva črka na papirju. Ne Francija ne Velika Britanija nimata v Abesiniji interesov, ki bi bili življenjskega pomena za obe državi. Z Italijo ni tako. Mi imamo z Abesinijo več kot dva tisoč kilometrov skupne meje. Italijansko Somalijsko, ki tvori samo opek pas ozemlja ob morju, je izredno lahko napasti iz Abesinije. Leta in leta smo imeli obmejne spore in prestali več roparskih pohodov, ki so jih vršila nekatera plemena na abesinskih tleh v italijanskih kolonijah. Protestirali smo v Addis Abebi, toda abesinska vlada se je pri teh spopadih zmerom izgovarjala s trditvijo, da si ne more priporiti spoštovanja pri plemenih, ki živijo v obmejnih krajih, ob italijanskih kolonijah, sprito velike oddaljenosti teh krajev od prestolnice.

Tako smo doživeli tudi spopad pri Ualualu, ki ga je mednarodni tisk že obširno orisal. Prišli smo, da pride ta spopad v razpravo pred mednarodni arbitražni odbor. In kaj smo dobili? Odbor je izglasoval resolucijo, po kateri je italijanska vlada v pravici, ne da bi bila pri tem Abesinija v krivici. Ta odbor se ni odkrito izrekel in ni označil napadalca. Zaradi tega incidenta so bili na obeh straneh izvršeni nekateri ukrepi vojaškega značaja. Med tem je posredovalo tudi Društvo narodov. Angleži so postavili nekatere predloge, toda za Italijo so bili nesprejemljivi. Ti predlogi so imeli dve slabi strani: niso dali poročstva za bodočnost in so bili v nasprotju z dogovori, ki smo jih že prej podpisali s Francijo in Veliko Britanijo glede Abesinije. Italija je zahtevala od DN, da

Abesinije ne prizna več za članico te mednarodne ustanove. To zahtevamo smo opravičili in podprli s spomenico, ki obsega popolno dokumentacijo, ki na neovrgljiv način dokazuje, da Abesinija ni izpolnila obveznosti, ki jih je bila prevzela do DN, med drugim tudi glede suženjstva. Tudi smo predložili predlog, da pride Abesinija pod mandat, ki bi ga DN poveril Italiji. A tudi tedaj nismo dobili zadoščenja.

Naši interesi v Abesiniji so dvojni. Naše kolonije so neprestano izpostavljene nevarnostnim napadom iz Abesinije, po drugi strani pa ima Italija pravico in potrebo po razširitvi. To je dejstvo, ki so ga v ostalem priznali Italiji vsi.

Kar se pa zdi tjač sankcij, v mislih imam gospodarske sankcije proti Italiji, mislim, da bodo izgubile vsaj 50% svojega uspeha, če jih ne bodo izvajale le dve ali tri države. Res je, da vsako izvajanje sankcij povzroča posledice, toda mi imamo tudi še druge vire za nabavo: Argentino, Nemčijo, Madžarsko in Brazilijo in te države nam bodo nadomestile tisto, česar ne bomo več mogli kupovati v državah, ki so bile do tega trenutka naše najvažnejše oskrbovalke. Meso, gradbeni material in premog bomo zmerom lahko našli in po moji sodbi razpolagali še z zadostnimi količinami sirovin in živeža, da bi z uspehom lahko klubovali sankcijam, morda leto dni, morda pa tudi še dalje. Sicer je pa italijanski narod v tem pogledu trdno odločen prenesti tudi najhujše žrtve.

Glede našega političnega razmerja govorim tu v Beogradu prav tako, kakor sem že govoril pri svojem prihodu, da se ne postavlja vprašanje sankcij in današnjega spora. Ne gre vse te stvari mešati v razvoj našega medsebojnega razmerja. Zelo dobro vemo, da se Jugoslavija v Ženevi ne bo mogla odreči obveznostim, ki jih je prevzela do DN. V teh naših domnevah resno vpoštevamo to dejstvo. Ne želimo zmanjšati vrednosti dosežanj, če doseženi uspehov. Sicer se pa naši odnosi od dne do dne popravljajo. Vsak dan tako rekoč po administrativnih poteh urejamo z vašo vlado celo vrsto vprašanj, in sicer vprašanja, ki so v preteklosti ovirala naše odno-

šaje. Imamo določen program sodelovanja in treba je, da se odločimo ostanom preteklosti. Sli bomo polagoma, zato pa varno, ker ne želimo ničesar prenegati. Med seboj se v gospodarskem pogledu izpopolnjujemo. Naš skupni interes je, da živimo kot dobri sosedi. Delati moramo za odstranitev vsakega nezaujanja. Vse kar bomo storili, mora v celoti odobriti javnost naših dveh držav.

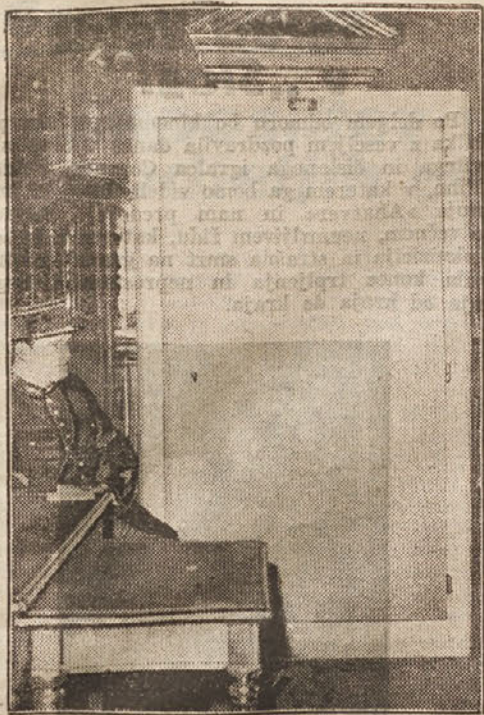
Osebnosti

Beograd, 12. novembra. b. Današnje »Službene Novine« prinašajo sledeče premešitve politično upravnih uradnikov notranjega resora: Za predstojnika mestne policije v Mariboru je postavljen dr. Alojzij Trstenjak, dosedaj banški svetnik v Splitu. Za višjega policijskega komisaria pri upravi policije v Zagrebu je postavljen Matutinović Jurij, dosedaj v Ljubljani, za predstojnika mestne policije v Sremski Mitrovici je postavljen Radošević Svetislav, dosedaj v Mariboru, za predstojnika mestne policije v Dubrovniku je postavljen Antičević Ivo, dosedaj v Mariboru, za predstojnika mestne policije v Celju Ternar Stefan, policijski komisar iz Sušaka, za sekretarja v ministrstvu notranjih zadev je postavljen Brandsteter Jaka, sreski podnačelnik v Kovačici. — Pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani je postavljen v 5. položajno skupino Seničar Franc, dosedaj pri zastopništvu državnih železnic v Zombolji, upokojen je višji svetnik Manfreda Ivan, pri generalni direkciji državnih železnic v Beogradu. — Upokojen je Dragotin Rauh, višji veterinarski svetnik obmeine veterinarske postaje v Kotoribi. — Povišan je za ravnatelja kmetijske vzorne in kontrolne postaje v Ljubljani v 4. skupino 2. stop. Bogdan Pohar.

Aretacije v Romuniji

Berlin, 12. novembra. DNB poroča iz Bukarešte: Veliko senzacija je napravila vest aretacije vpojenega generala Radulescu, znanega kirurga profesorja Geropa in znanega odvjetnika Vasilja Kluzu. Vsi trije so člani stranke generala Averesa.

Klajpeda, 12. novembra. p. Litvanska vlada je izdala uredbu o novem policijskem redu v Klajpedi. Ustanovljen je bil nov policijski oddelek, ki šteje 62 mož. Oddelek bo služil za rezervo in ne bo sestavni del redne policije. Dodeljen bo tajni državni policiji.



Med preiskovalnim postopkom sodišča proti velesleparju Staviskemu je izginilo več zelo važnih aktov. Po teh zagonetnih tatvinah je sodišče spravilo vse akte te afere v železno blagajno (glej sliko), katero noč in dan straži policija

Ptuj

Ogenj. V nedeljo okrog 20 je izbruhnil požar pri Vidoviču Vidu v Skorbi, kateremu je do tal pogorela stanovanjska hiša in gospodarsko poslopje. Zgoreli so tudi vsi poljski pridejki, seno, slama ter inventar in nekaj pohištva. Škodo cenijo na 25 tisoč Din, ki je malenkostno krita z zavarovalnino.

Pogreb. V ponedeljek 11. t. m. so položili k zadnjemu počitku na okoliškem pokopališču gospo Kajnih Marijo, soprogo upokojenega učitelja iz Ptuja. Kako je bila pokojnica priljubljena, je pokazala množica, ki jo je spremljala na njeni zadnji poti.

Sport. V nedeljo se je odigrala na igrišču SK Drave nogometna tekma med SK Dravo in SK Ptujem, ki se je končala 4:1 za SK Ptuj.

Kino. Tukajšnji zvočni kino bo predvajal v sredo 13. in v četrtek 14. t. m. ob 20. uri zvočni film »Valček za te«, opereto, v kateri nastopajo v glavni vlogi Louis Gravenne, Kamila Horn, Adela Sandrock in Teo Lingen.

Martinovanje. Letos je bilo martinovanje precej živahno in so se posledice močnega komaj novokrščenega vina kazale v obilni meri, kar je povzročalo mnogo opravka policiji. — Kranjc Jakob se je v nedeljo že jutraj napravil od doma in se vrnil zvečer popolnoma vinjen domov ter pričel domačinom groziti z nožem, s katerim je zadal bratoma Jožetu in Alojziju več ran. — Kopic Jože, posestniški sin iz Starčev, je šel obiskat svojega brata v Jiršovce. Tamkaj pa ga je napadel njegov bratranec Kopic Janez iz Jiršovcev in ga obdelal z nožem po glavi ter mu zadal veliko rano nad desnim očesom. Za las je manjkalo, da mu ni izlil očesa.

Prleške novice

Veržjski fantje so vroče krvi. Ker se jim že dolgo ni nudila prilika za pretepanje, so se spopadli kar med seboj. S plankami so obdelali Matijo Kupljena, da so mu pretolkli lobanjo. Moral je v bolnico.

Trasa za novo cesto Ljutomer-Cezarjevec je določena, meritve in pregled terena je tudi končan. Sedaj bo treba pospešiti pričetek del, ker je ta nova cestna črta res nujna. Ob vsaki malo večji moči je kolovoz iz Ljutomerja v Cezarjevec neuporaben.

Stoički se majo. Ne samo Veržej in Križevci, temveč tudi druge občine bodo po raznih vesteh pregrupirane. Občina Ljutomer okolica se bo baje razdelila na dva dela, ki bosta pa podedovala vsak nekaj od sosedov. Siliš se celo, da bo, kolikor se ni, vsa veržjska občina priključena v Križevce.

Po mnogih občinskih cestah so v jeseni navozili gramoz, katerega pa dosedaj niso razgrnili, kar zelo ovira promet, pa tudi škodi cesti.

Zagorje

Sokolsko društvo. Prosvetni odsek tukajšnjega sokolskega društva je vpriporil v Sokolskem domu na praznik Vseh Svetih ljudsko igro: »Mlinar in njegova hčica«. Pri igri je nastopilo tudi nekaj novih igralcev. Igro je režiral br. Golob. V nedeljo 10. t. m. je bila repriza. Obisk je bil zadovoljiv.

Dan miru so praznovali v ponedeljek 11. t. m. učenci v šoli. Učiteljstvo je v vseh razredih v kratkem predavanju seznanilo učence o postanku in značaju Društva narodov, seveda po načinu, ki ustreza pojmovni sposobnosti otrok. Po predavanju so točno ob 11. z dveminutnim molkom počastili spomin vseh onih žrtev, ki so padle v svetovni vojni.

Smrtna kosa. V sredo 6. t. m. je umrl v Kotredžu št. 17 vpokojeni rudar Bebar Franc. Pokojnik je imel nadoho in je bil star 65 let. Zapustil je ženo in 2 neposkrbljena otroka. Pokojnika so spremlili k večnemu počitku v petek. Naj počiva v miru. Žalujemo naše sožalje!

Pridobivajte nove naročnike.

Novomeško pismo

Novo mesto, 10. novembra.

Letošnji Vsi Sveti so minili ob tako lepem vremenu, kot ga že dolgo ne pomnimo v teh navadno sivih in hladnih dneh. Na novomeškem pokopališču je bilo zato oba dneva živahno vrvenje. Tudi letos je bilo postavljenih precej novih spomenikov, mnogo pa so jih prenesli iz starega pokopališča. Med novimi so nekateri zelo lepi v svoji enostavnosti, nekateri pa, čeprav hočejo biti moderni, ne vedno posrečeni. Večkrat so že grajali, da poti na novem pokopališču se vedno niso tako urejene, kot bi morale biti. Letos je bilo nekoliko boljše, pokopališka uprava pa bi morala poskrbeti, da bi smeti in odpadke in ostanke vencev in drugo ne odkladali ravno pred vhodom na pokopališče, še manj pa kar na pokopališču, kakor letos v bližini vojaških grobov, ki jih je šolska mladina tako lepo okrasila.

Splošno zanimanje je letos vzbujala nova mrtvašnica, ki jo je zgradila mestna občina po načrtih mestnega gradbenega tehnika Žiberne. Na pogled preprosta in nevšiljiva, lepa po svojih oblikah in gradbenih domislih, bo še diskretnjša, ko se bodo ob hodniku razrastle glicinije, ki jih je v ta namen daroval trgovec g. Josip Kobe. Poleg nujnih prostorov (shrambe i. dr.) obsega mrtvašnica tudi dve prostorni mrtvaški veži in secirno sobo, obenem pa je bila meščanom izpolnjena tudi davna želja: dosti velik rezervoar hrani vodo, ki je meščanom sedaj ne bo treba nositi iz Krke. Nekateri nergači sicer očitajo občini, da je ta zgradba luksuz, lesleč, da je za mrtvašnico menda tudi lesena baraka dobra. Ne ljubljanski list je n. pr. trdil, da je stala zgradba celih 100.000 Din in še kaj več, kar seveda ni res in kar po nepotrebnem razburja nepoučene. Res, da je bila gornja vsota v ta namen določena, porabili bodo pa le okoli 70.000 ali še nekaj manj, ker je bil gradbeni material prepeljan večinoma iz starega pokopališča. Sploh je bilo vse izvršeno tako brzo in ekonomsko, da bi se po tem morda smela vzgledovati tudi pokopališka uprava, ki ima na skrbi pokopališko kapelo. Svoj čas je bilo že razglašeno, da bodo v ta namen pobirali posebne prispevke med meščani, prejela je pa tudi že lepe denarce od prodanih prostorov na pokopališču, gradbenega materiala je na starem pokopališču tudi še dovolj. Kot čujemo, ima uprava že tudi izdelan lep načrt za kapelo. Čemu potem oklevanje?

O ureditvi starega pokopališča smo svoj čas obširno poročali. Letos je bilo na njem okrašenih le še nekaj zaostalih grobov, pred vsem pa Trdinov, katerega je s cvetjem obsula meščanska šola, ki ima po Trdinu ime. V letošnji zimi se bodo izvršila pri-

pravilna dela za preureditev, nekateri mislijo, da je treba podreti tudi kapelico, ki bi sicer lahko služila za lapidarij bodočega mestnega muzeja, urediti pa je treba tudi še nekatere formalnosti, o katerih nekateri zopet govorijo, da so razmetavanje denarja! Sem spada predvsem odkup vrtnih parcel ob pokopališču. Res, da današnje gospodarske prilike niso ugodne, vendar občina ne more in ne sme nikoli zanemarjati tudi takih naprav, ki ne nosijo otipljivih in zvenceh dobičkov, so pa potrebne v lepotnem in kulturnem, pa tudi v tujko-prometnem oziru. Če hočejo Novomeščani imeti koristi od povečanega tujkega prometa, morajo tudi zato najprej nekaj — žrtvovati. Tu sem spada poleg elektrifikacije oz. nje izboljšanja, popravila cest itd. tudi vprašanje — Kette-Trdinovega parka, v katerem naj najde mesto spomenik v vojni padlim in za Novo mesto zaslužnim sploh (Vrhovec, Suklje!), poleg tega pa treba počasi misliti tudi na poslopje mestnega muzeja, ki se z muko nekako poraja in bi ob malo večjem sodelovanju meščanstva lahko kmalu imel kaj pokazati.

Za takšno vzgojo meščanstva pa bi moralo skrbeti posebno društvo, ki ga žal še vedno ni, čeprav imamo društva na pretek. Pred meseci je župan g. Pavčič v razgovoru z našim dopisnikom že naznačil svoj načrt v tem oziru in kot izvemo, bo v kratkem sklican sestanek onih meščanov, ki jim je stvar pri srcu, da se oživi naše Olepševalno društvo, ki naj s svojo tujko-prometno in muzejsko sekcijo prevzame iniciativno in poskrbi, da bo Novo mesto vendarle našlo stik s časom in njegovimi zahtevami.

Lepo letošnjo jesen nam zadnje čase dež nekam kvari, pa tudi splošno razpoloženje ni čisto tako, kot bi zaslužila kapljica, ki se je po naših zidanicah ubrisala. V stari kapiteljski kroniki je o letu 1834, ko je moral biti vinski pridelek podoben letošnjemu pisano, da je bilo vino tako dobro, da so sicer trezni postali pijanci, pijanci pa cepali kot muhe v jeseni, o drugih veselejših dogodkih in naslednjih vedo morda povedati rojstne knjige naših dolenskih far. Letos je sicer Previdnost poskrbela, da ne tega ne onega ne bo v takšni meri, ampak res je pa le, da očanci komaj pomnijo takšne vinske dobrote. In vsemu na kljub so današnje nedelje naše Martine in Tineti s svojimi prijatelji in prijateljicami zelo številno romali k Materi Božji na Trško goro in bližnje gorice, ostali pa kar v bližnjih hramčkih v tako dobrem razpoloženju, da jim je še noč prižgala svoj največji lampion, ki jim je svetil na utrudljivi poti. Oh ta sveti Martin!

Smrtna žrtev šmarnice in sovraštva

Poljčane, 11. novembra.

Letošnje vino je že marsikomu pomagalo na oni svet, zlasti ta nesrečna, a na kmetih toliko obrabljena šmarnica je že nekaterim zavalala, da jim je zavrnila kri do blaznosti. Žal so davek nanjo zopet odpravili, ko so jo že skušali nekoč popolnoma zatreti.

In tako se je spet zgodilo, da so se znašli preteklo nedeljo na nekem »črnem« vino-toču v Brezjah, občina Poljčane, fantje in dekleta iz bližnjih naselij Hošnice, Križevci vasi, Brezji in se krepčali s strupeno pi-jaco. Vendar so v lokalni niso pretepali in tudi nič ni kazalo na kaj takega, zato je povsem čudno in nerazumljivo, kar je sledilo kmalu potem zunaj.

Okrog 20. ure so se poslovili od vesele družbe Mlakar Jože iz Hošnice in Spec Alojz iz Križevci vasi ter še nekaj drugih, ki so šli za njima. Meni nič, tebi nič, je nekaj zastokalo tam spredaj in oni zadal so samo se videli, kako se je Spec, ki je stopal ob Mlakarjevi levi strani, nenadoma zgrudil in obležal. Pristopili so in videli, da v tovarisu, ki ga je v trenutku zalila kri, ni več življenja. V nekaj minutah je bil živ in mrtev.

Vsem je bila uganka, zakaj je Mlakar to storil. Res, da sta si bila Mlakar in Spec od nekdaj malo v jezi, toda danes se nista nič prepirla. Spredaj sta šla popolnoma tiho in se peljala za roko. Brez besede je nenadoma segel M. po skriti nož in ga zasedil Specu v levo stran prsi. Potem, ko so k storilec pristopili ostali, jih je ta surovo odrinil. Navall se je celo na enega izmed

njih, na nekega Kodriča, ki pa se ni pustil kar tako zaklati. Posrečilo se mu je Mlakarja razorožiti. Vzel mu je dolg kuhinjski nož.

Danes so ga orožniki prijeli, potem ko se jim je nekaj časa skrival. Če so ga kaj vprašali, je trdovratno molčal. Zlasti na podrobnosti ni hotel odgovarjati. Imel je z orožniki že večkrat opravka.

Truplo nesrečnega Specu so danes popoldne obducirali. Ugotovljeno je, da so mu bile prerezane žile odvodnice in dovodnice. Zaradi tega je izkrvavel in umrl.

Križarska vojna

španska inkvizicija, Kristus pred Pilatom, prokletstvo in stoletno beganje nesmrtnega žida Ahasvera, ki ga predstavlja sloviti

Conrad Veidt danes v premieri monumentalnega vefilma »Ahasver«

v kinu Slogi

predlogov, ki jih sklene odbor na svojih sejah.

Iz blagajniškega poročila je razvidno, da ima sreski cestni odbor pri vzdrževanju in gradnji banovinskih cest še nad Din 600.000 neporavnanih obveznosti, iz cestnega zaklada ima pa nad Din 73.000 obveznosti. K dotacijam za materialne izdatke je dosedaj prispevala banovina Din 100.000. Upamo, da bo v najkrajšem času nakazala še ostalo dotacijo v znesku Din 500.000, tako da se bodo lahko krile vse nastale obveznosti. Na cestnih dokladah je cestni odbor kasiral do sedaj Din 164.672-08.

V starešinstvo so bili izvoljeni: načelnik Ladislav Jerše, oba načelnikova namestnika Štumberger Janko in Vršič Ivan ter odbor-niki dekan Bratušek Ivan in Lah Simon. Za pregledovalca poslovanja pa Breznik Jože in Prelog Franc. Po iznešenih intervencijah in predlogih novih članov cestnega odbora je razvidno, da ima ptujski okraj še veliko potrebo za izboljšanje cest in naprav novih prometnih zvez, zlasti za popravo in izboljšanje občinskih cest, katere občine pri današnjih slabih finančnih razmerah ne morejo same vzdrževati. Željam in predlogom cestnih odbornikov se bo skušalo ugoditi.

KINO UNION

TELEFON STEV. 22-21

Danes ob 16., 19.15, 21.15

Premiera

Paul Hörbiger
Trude Marlen
Elka Brink

se čudovito zabavno, nepre-kosljivo igrajo med sabo v filmu zakonskih smešnih situacij:

Igra z ognjem

Predprodaja vstopnic od 11—12.30 in od 15. ure dalje.

Obrtniški teden od 1.—8. decembra 1935

Pogled v naše gospodarstvo nam v zadnjih letih kaže prav žalostno sliko, zlasti pa ni še nobenega upanja, kdaj se to stanje konča. Nobeno prizadevanje raznih gospodarskih strokovnjakov in gospodarsko-rokodelskih organizacij ter njih stvarni in konkretni dokazi ter predlogi se ne upoštevajo. Težko stanje občuti prav posebno obrtniški stan, ki je dandanes na robu propada in bije obupen boj za obstanek. Prepričljiv dokaz o tem je statistika obrtnega odseka ZTOI, ki že v lanskem letu izkazuje padec rokodelskih delavnic za 30% in število še vedno pada. Temu pa ni kriv posameznik, temveč sedanje razmere. Najbolj tare obrtnika sušmarstvo, obenem pa to neupravičeno obratovanje škoduje tudi vsemu narodnemu gospodarstvu. Obrtnika pritiska davčna in socialna bremena, visoke najemnine, dolgovi in visoka obrestna mera. Navzlic vsemu temu se je pa spomladi vendar opazalo nekaj zboljšanja, čeprav le v najmanjšem obsegu.

Med obrtniškim stanom preživlja najhujše čase oblačila stroka s krojači, krojačicami, modistkami, čevljarji in klobučarji. Te delavnice ubija tuja konkurenca s tujim kapitalom, prav tako pa tudi konfekcijska industrija damskih in moških oblek, posebno pa čevlarska industrija, ki nima nič domačega in narodnega na sebi. Izkorišča se naše delavstvo, a čisti dobiček roma v tujino. Vse to ogroža našega domačega rokodelskega mojstra, vendar je pa povsod premalo uvidevnosti za njegove težnje, ko bi vendar morala končno že zmagati zavest, da je pomoč obrtnemu stanu narodna dolžnost. Naselile so se tuje industrije s pompozno reklamo ter hvaleisanjem nizkih cen, ki so pa glede na kakovost in strokovno dovršenost hvajlenega blaga zelo visoke. Udarci ja udarcem pada na stan oblačilne stroke.

Kakor rečeno, je bilo spomladi mogoče upati na boljše čase, vendar so nas pa vsi upi prevarili. Letošnji oktober bo ostal oblačilni stroki vedno v spominu. Redukcije plač javnih uslužbencev so nam prekrizale vse upe in račune na dobro jesensko in zimsko sezono, da je zato kriza še hujša in neznosnejša. Krojači in krojačice ter modistkinje so brez dela. Meseca oktobra, ko se je druga leta pričel višek sezone in naročil ter dela, smo pa morali odslavljalni delovne moči, ki so bile zaposlene celo v mrtvi sezoni julija in avgusta.

Obrtniške organizacije imajo trdno voljo, da v tem pogledu pokrenejo za zboljšanje razmer in v obrambo svojega stanu vse, kar je mogoče. Pripravlja se obrtniški teden od 1. do 8. decembra, ko bodo obrtniške organizacije z Obrtniškim društvom na čelu pokrenile široko zasnovano reklamo za domače rokodelske izdelke. Vse teden bodo predavanja v radiu, po šolah, društvih in na sestankih ter po kinematografih, obenem bo pa izšla reklamna brošura z adresarjem za najrazličnejše rokodelske izdelke, da bo javnost opozorjena in poučena o razlikah med domačimi rokodelskimi izdelki in tujimi industrijskimi izdelki. Za oblačilno stroko pripravlja poseben odbor veliko modno revijo, ki bo s sodelovanjem vodilnih salonov krojačev in krojačic od 30. novembra do 4. decembra v Trgovskem domu. Že danes opozarjamo na to modno revijo, ki bo spet dokazala sposobnosti domačega rokodelca oblačilne stroke ter javnost prepričala, da je oblačilna stroka pripravljena vse žrtvovati, da se vzdrži tudi v teh težkih časih na površju, predno bo prisiljena, da se odreče najpotrebnejšim in najpreprostejšim življenjskim zahtevam. Vse prireditve obrtniškega tedna bodo pod geslom:

»Krepak rokodelski stan je temelj narodnega blagostanja.«

Pridobivajte in sporočajte upravi nove naročnike!

Radio

Sreda, 13. novembra.

Ljubljana: 12.00 pesmi in plesi iz zvočnih filmov na ploščah, 12.45 vremenska napoved, poročila, 13.00 napoved časa, objava sporeda, obvestila, 13.15 koračnice na ploščah, 14.00 vremenska poročila, borzni tečaji, 18.00 otroška ura: Naredil si bom smučiči (g. Zihel Janko), 18.40 pogovor s poslušalci, 19.00 vremenska napoved, napoved časa, poročila, objava sporeda, obvestila, 19.30 nacionalna ura, 20.00 koncert pevskega društva »Ljubljanski Zvon«, 21.00 Cimermanov trio igra za zabavo in za smeh, 22.00 napoved časa, vremenska napoved, poročila, objava sporeda, 22.15 narodne pesmi iz raznih dežel, izvaja Radijski orkester.

Dnevni dogodki

× Nacionalna ura. Ob 19.30 bo predaval vseučiliški profesor dr. Boris Zarnik o temi: »Rasna sestava Jugoslovancov«. Prenos iz Zagreba.

× Prošnja železniški direkciji. Ob sobotah, zlasti pa ob nedeljah, se spričo vseh ugodnosti vrši velikanski potniški promet na osebnih vlakih, in to v vseh smereh proti Zagrebu, Mariboru in Ljubljani. Vsi vlaki so natrpani s potniki. Vlaki pa so tudi zelo dolgi, kar je nevarnost za potnike. Ni še dolgo, ko se je pripetil na neki postaji do Zidanega mosta zelo razburljiv dogodek. Večerni vlak, ki je peljal iz Ljubljane proti Zidanemu mostu ob 18. uri in 16. min., je bil silno dolg ter prenapolnjen s potniki. Novovstopivši potniki so morali daleč nazaj kakih 100 metrov od postaje. Neka gospa s številnimi otroci je hotela vstopiti v voz, med tem pa se je pričel pomikati vlak. Nekaj otrok je naložila, sama pa je še z nekaterimi ostala zunaj, kakor še tudi precejšnje število ostalih potnikov. Bila je podoba, da se bo primerila vsak čas velika katastrofa. Vpiti otrok, ki so ostali brez matere v vlaku, je še povečalo razburjenje. Vaš dopisnik je pozval službojoče osebe, da ustavijo vlak, kar se je tudi zgodilo, nakar so lahko vstopili v vozove vsi potniki. Tako dolgi vlaki imajo prostor za vstopanje samo na večjih postajah, nikakor pa ne na manjših, kakor je Sava ali pa celo Hrastnik, katere del leži na mostu in celo na ostrem ovinku. Zato prosimo železniško direkcijo v Ljubljani, da ob navalu potnikov preskrbi zadostno število voz in po možnosti uvede po dva vlaka, kakor je to storila ob veleseljmu.

× Seja mestnega sveta ljubljanskega bo jutri ob 17. v mestni dvorani z naslednjimi točkami: odobritev računskega zaključka Mestne hranilnice ljubljanske za leto 1934, odobritev računskega zaključka Kreditnega društva Mestne hranilnice ljubljanske za leto 1934, sanacija bilance Splošne malo-železniške družbe za leto 1934, splošna sanacija Splošne maloželezniške družbe, razni prizivi zoper prirastkarino, o zamenjavi in prodaji mestnega sveta ter o odstopu mestnega sveta za kopalnice SK Iliriji. Finančni odbor poroča tudi o vnosu zakupnine mestnega lovišča v občinski proračun, o odkupu zemljišča za projektirano cesto v svetokriškem okraju in o raznih izplačilih iz letošnje proračunske rezerve, o odpisih na mestnih hišnih davčninah, navrtalnih del, najemnin in o prenosu kredita za nabavo desinfekcijskega materiala. Tehnični odbor bo poročal o povračilu stroškov za hodnik na Šmartinski cesti 18, o prošnjah za parcelacije in o pravilniku za vzdrževanje in naprave hodnikov. Personalni pravni odbor bo poročal o prošnjah za sprejem v domovinsko zvezo, nato bo pa tajna seja s poročilom personalno pravnega odbora z raznimi manjšimi personalnimi zadevami.

× Najnovejša vesti z abesinskega bojišča v filmu. Kino Union predvaja te dni Foxov žurnal, v katerem vidi občinstvo najnovejšo dogodke iz Abesinije. Družba Fox-filma prinaša topot že padec svetega mesta Aksum, ki so ga Italijani zavzeli pretekli teden, nadalje beg in zapuščanje mesta Harrarja. Zanimivi so prizori, ko vidimo cesarja vseh cesarjev Haile Sellasija kot strelca in prihod divjih planinskih plemen, ki prihajajo Negušu na pomoč. Seveda vidimo v dnevniku poleg vsega tega še mnogo drugih zanimivih prizorov z ostalih delov sveta in vse to ob najnovejši premieri Ufine zakonske komedije »Igra z ognjem« s Paulom Hörbigerjem v glavni vlogi. — Film »Igra z ognjem« ostane le 3 dni na sporedu, nakar sledi v soboto premiera Straussove popularne operete »Cigan baron«.

× Društvo Soča v Ljubljani. Prvo letošnje otvoritveno predavanje bo pri Levu 16. t. m. ob pol 21. uri. Predaval bo društveni častni predsednik dr. Dinko Puc o sodobnem vprašanju: »Države v gospodarski borbi«. V vsaki zimski dobi prireja Soča svoja poljudna in znanstvena predavanja, do sedaj je to predavanje 225. v šestrajsti sezoni.

× Kr. banska uprava Dravske banovine razpisuje službo zdravnika uradniškega pripravnika v drž. bolnici za ženske bolezni v Ljubljani. Prošnje vložite v 10 dneh po objavi tega razpisa v »Službenem listu« neposredno pri sanitetnem oddelku ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje v Beogradu.

× Sliva v cvetju. Splošno pozornost vzbuja v Sisku na vrtu ge. Godard sliva, ki je zadnje dni vzcvetela, dočim se vse ostalo dreve na vrtu in povsod drugod pripravljajo že na zimsko spanje.

× Purani cenejši. Iz Novega Sada poročajo, da je zadnje dni precej padla cena puranov, in sicer zaradi otežkočenega izvoza teh živali v Anglijo (London). Carina za uvožene purane se je namreč zvišala od enega na tri penije. Povprečna cena za purane do 12 kg je 3 Din, za težje pa 3'50 Din za kg.

× Obravnava proti Ivanu Šostariču. Pred malim senatom okrožnega sodišča v Zagrebu se je pričela včeraj obravnava proti Ivanu Šostariču, katerega je državno pravdnitvo obtožilo, da je pri zagrebški občini v zadnjih desetih letih pomeveril 2.700.000 Din na škodo občine ter 370.000 Din na škodo Prostovoljnega gasilnega društva.

× Vlom pri belem dnevu. V Samoboru je drzen vlomilec obiskal okoli poldneva trgovino Dragice Erbežnik. Opoldne je trgovka zaprla trgovino in šla kositi. Ko se je vrnila, je opazila, da ji je tat, ki je vlomil vrata, odnesel okoli 400 Din. Predala, v katerem je bilo več tisoč dinarjev, pa ni opazil.

× Iginila je. Zagrebški policiji je javil čevljar Dominik Černelič, da je izginila njegova sestrična Neža Zupan, 34 leta stara kuharica. Revo so izpustili pred dnevi iz umobolnice. Po pregledu v splošni bolnici za njo ni več sledu. Najbrže se je kje ponesrečila.

× Nevarna tolpa vlomilcev pod ključem. Orožniki v Križevcih so s pomočjo zagrebških detektivov prijeli člane nevarne tolpe vlomilcev, ki je ogrožala zadnje mesece imetje in življenje prebivalstva po vsej Savski banovini. Vodja te tolpe je bil pekovski pomočnik 35 let stari Ivan Juričič. Njegov glavni pajdaš pa je bil Sabolović Leopold, 35 let stari ključavničar. Razen teh dveh so prijeli še štiri njune pomagače, za dvema so pa izdali tiralico. Vlomilci so bili opremljeni z najmodernejšim vlomilskim orodjem in tudi s samokresi.

× Ukradene umetniške slike. Iz avle Matice srbske v Novem Sadu je nekdo ponoči ukradel tri oljate slike slikarja Petra Tiesića, in sicer »Dubrovnik«, »Sveta Marija« in »Ulica v Sarajevu«. Po katalogu so ukradene slike vredne okoli 5.000 Din. Za neznanim ljubiteljem je umetnosti poizveduje novosadska policija.

× Predavanje. V četrtek dne 14. t. m. priredi podružnica DJO Ljubljana-mesto predavanje v društvenem lokal, Rimska

cesta 19. ob 8. uri zvečer s temo: »O racionalizaciji osebnega dela in uspeha«. Članstvo in vpeljeni gostje vabljeni!

Ljubljana

DNEVNA PRATIKA

Sreda, 13. novembra. Katoličani: Martin, papež. Pravoslavni: 31. oktobra, Ap. Stahije.

DEZURNE LEKARNE

Leustek, Resljeva cesta 1, Bahovec, Kongresni trg 12, Komotar, Vič-Glince, Tržaška cesta 12.

× Seja mestnega sveta ljubljanskega bo jutri ob 17. v mestni dvorani z naslednjimi točkami: odobritev računskega zaključka Mestne hranilnice ljubljanske za leto 1934, odobritev računskega zaključka Kreditnega društva Mestne hranilnice ljubljanske za leto 1934, sanacija bilance Splošne malo-železniške družbe za leto 1934, splošna sanacija Splošne maloželezniške družbe, razni prizivi zoper prirastkarino, o zamenjavi in prodaji mestnega sveta ter o odstopu mestnega sveta za kopalnice SK Iliriji. Finančni odbor poroča tudi o vnosu zakupnine mestnega lovišča v občinski proračun, o odkupu zemljišča za projektirano cesto v svetokriškem okraju in o raznih izplačilih iz letošnje proračunske rezerve, o odpisih na mestnih hišnih davčninah, navrtalnih del, najemnin in o prenosu kredita za nabavo desinfekcijskega materiala. Tehnični odbor bo poročal o povračilu stroškov za hodnik na Šmartinski cesti 18, o prošnjah za parcelacije in o pravilniku za vzdrževanje in naprave hodnikov. Personalni pravni odbor bo poročal o prošnjah za sprejem v domovinsko zvezo, nato bo pa tajna seja s poročilom personalno pravnega odbora z raznimi manjšimi personalnimi zadevami.

× Najnovejša vesti z abesinskega bojišča v filmu. Kino Union predvaja te dni Foxov žurnal, v katerem vidi občinstvo najnovejšo dogodke iz Abesinije. Družba Fox-filma prinaša topot že padec svetega mesta Aksum, ki so ga Italijani zavzeli pretekli teden, nadalje beg in zapuščanje mesta Harrarja. Zanimivi so prizori, ko vidimo cesarja vseh cesarjev Haile Sellasija kot strelca in prihod divjih planinskih plemen, ki prihajajo Negušu na pomoč. Seveda vidimo v dnevniku poleg vsega tega še mnogo drugih zanimivih prizorov z ostalih delov sveta in vse to ob najnovejši premieri Ufine zakonske komedije »Igra z ognjem« s Paulom Hörbigerjem v glavni vlogi. — Film »Igra z ognjem« ostane le 3 dni na sporedu, nakar sledi v soboto premiera Straussove popularne operete »Cigan baron«.

× Društvo Soča v Ljubljani. Prvo letošnje otvoritveno predavanje bo pri Levu 16. t. m. ob pol 21. uri. Predaval bo društveni častni predsednik dr. Dinko Puc o sodobnem vprašanju: »Države v gospodarski borbi«. V vsaki zimski dobi prireja Soča svoja poljudna in znanstvena predavanja, do sedaj je to predavanje 225. v šestrajsti sezoni.

Pralnica - svetlokalnica

ČUČEK

Kolodvorska ul. 23

pere in lika ovratnike komad Din

119 lumodez ul. tel. 10

× Razstava na Poljanski cesti. Pri Kosu na Poljanski cesti se je otvorila razstava umetniških del naših upodabljalčevih umetnikov Riharda Jakopiča, Frana Klemenčiča, Maksima Gasparija, Božidarja Jakca, Frana Pavlovca in Franca Smerduja. Razstavljali so razstavili le po nekaj svojih del, zato pa razstava tudi tem bolj učinkuje. Jakopič je zastopan z Madono in z rožami, Klemenčič s pejzaži iz Bohinjske okolice, Gaspari z božičnimi motivi, Jakac z motivi iz Novega mesta in ob Krki, Pavlovac z rožami, mladi Smerdu pa s plastiki, izmed katerih sta zlasti posrečeni Dekliška glava (v kararskem marmorju) in Razpelo (v lesu).

× Danes 13. t. m. pojo »Mamzele Nitouche« z gđc. Iglitovec v vlogi Denize za red Sreda.

× Nova Shawova drama »Kako zabogatiš«, ki jo vprižarja naša drama, je imela na

† Zofka Kvedrova:

Rože

Gospe diplomatov so prejele v Ligurskem zalivu divne kile rož, kakor se je to brzojavno sporočilo našim novinarjem.

Gospe, ali vam ni šinila v obraz rdečica ponosa? Silnega, ogromnega ponosa? — Katera diplomatska gospa je prejela v našem času tako drago cvetje?

Rože! Gotovo so divno duhtele. Pa saj to niso bile rože. To so bila srca naših mest in naših sel, naših otokov. Kaj je Kleopatrino vino, v katerem je bilo raztopljeno najdragocenejše biserje starega veka? — Mušica objestne žene.

Ali tisto cvetje, ki ste ga prejele, o gospe diplomatov, tam v Liguriji, je bilo izraz kurtoazije nekoga, ki je v pogodbi s šibkejšim prejel v dar šeststotisoč? Zmagovalec je bil lahko zadovoljen in je lahko dal predvne rože lepim gospe diplomatov.

Kaj niste plakale gospe? Da ste vsaj zaplakale in s solzami orosile tiste druge in prekrasne, a tako bedne in nesrečne rože! — Ali ve ste se brčasn smehljale le z vljudnim in prijaznim nasmehom odličnikov onim, ki so vas obdarovali, ne misleč na to, kako drage, kako drage so one rože za moj narod. Šeststotisoč je dal moj narod za one rože!

Niste ve krive, lepe gospe, da je prišlo tako. Niti vaši možje. Ne pravim tega. Mi vemo vsi, naš narod sam, sam je kriv svojih sno-

premieri po soglasni sodbi kritikov jako lep uspeh. Prva repriza bo danes 13. t. m. za red A.

× Abonente prosimo, da plačajo tretji obrok. Pri plačilu dobi vsak abonent 10 znanak za 10% popust pri desetih predstavah.

× Foto debatni večeri SPD. V četrtek 14. t. m. ob 20. uri priredi Slovensko planinsko društvo v društvenih prostorih v Ljubljani na Aleksandrovi cesti 4/I prvi foto-debatni večer.

× Smuška telovadba SPD se nadaljuje danes zvečer ob 20. uri v telovadnici v gimnaziji na Poljanski cesti. Prijave še sprejemamo.

× Ruska Matica priredi v petek 15. novembra ob 20. v dvorani Francoskega instituta večer v spomin 25. obletnice smrti znamenitega ruskega pisatelja Leva Tolstaja z naslednjim sporedom: 1. univ. prof. dr. Evgen Spektorski: Tolstoj kot pisatelj in moralist in 2. dr. Nikolaj Preobraženski: Tolstoj in Slovanstvo. Vabljeni so vsi prijatelji ruske književnosti.

× »Jesen na vrtu« je naslov predavanja, ki ga bo imel dr. Anton Lap v okviru ljubljanske podružnice SVD. Kakor lanska in letošnja predavanja bo tudi to predavanje v predavalnici mineraloškega instituta na univerzi, a dostopno je članom in nečlanom brez vstopnine.

Maribor

△ Narodno gledališče. Sreda 13. nov.: Zaprt. Četrtek 14. nov. ob 20. uri: »Medvedji ples«. Red A. Petek 15. nov.: Zaprt.

△ Mirovna akademija. Danes popoldne ob pol 18. uri prirede dijaki mariborske klasične gimnazije v dvorani Ljudske univerze mirovno akademijo, na katero je vabljena vsa naša javnost.

△ Smrt kosi. Pretekli teden so v Mariboru umrli: Josip Marko, sin delavca, 73letna zasebnica Marija Osojnikova, 83letna zasebna uradnica Marija Siglova, 57letna učiteljica Marija Fontana, 44letna žena kovača Neža Seifried, 45letna zasebnica Ana Witzler, 62letni natak Martin Čretnik, 62letni posestnik Gašper Kaube, 76letna posestnica Ana Gut in 89letna zasebnica Elizabeta Kanzler. Naj počivajo v miru! Zalujočim naše sožalje!

△ Radio-telegrafisti pozor! Vojaškim oblastem so potrebni podatki o vseh sposobnih radio-telegrafistih od 18. do 50. leta starosti ne glede na to, ali so naši, ali tuji državljani. Radi tega se pozivajo vsi v Mariboru bivoči radio-telegrafisti, da se nemudoma, a najkasneje do 1. decembra 1935 javijo vojaškemu uradu mestnega poglavarstva v Mariboru na Slomškovem trgu št. 11.

△ »Putnikovi izleti. V soboto 16. t. m. izlet z avtokarom v Gradec. 14. do 17. t. m. in 22. do 23. t. m. dva izleta z avtokarom na Dunaj na razstavo kuharske umetnosti. Vse nadaljnje informacije daje »Putnik« v Mariboru in Celju.

△ Poroke. Pretekli teden je v Mariboru stopilo pred oltar 8 parov, in sicer v stolnici 1 par, v frančiškanski cerkvi 4 pari in v magdalenski cerkvi 3 pari.

△ Smrt pod vozom. Tragična smrtna nesreča je doletela včeraj 35letnega posestnika Jožefa Juga pri Sv. Barbari v Slov. goricah. Na cesti blizu Sv. Barbare so se mu nenadoma splašili zaradi ropota mimo vozečega voza mladji volji, ki jih je peljal na sejem. Hotel je živino pomiriti, pri tem pa je po nesreči padel pod voz in obležal s težkimi poškodbami. Konji in voz so mu zmečkali trebuh, strli prsni koš in zdrobili lobanjo. Smrtno poškodovanega so takoj prepeljali v mariborsko bolnico, kjer pa je že po nekaj urah izdihnil. Z nesrečo ugodnega mladega posestnika sočustvujejo številni njegovi prijatelji.

△ Kmalu se je ujel. Orožniki v Košakih so že dalje časa zasledovali 28letnega brezposelnega delavca Jurija Š., ki je bil svojočasno v službi pri posestniku Kačovi v Košakih. Kmalu pa se je naveličal dela in lepega dne je neznan kam izginil, z njim pa je izginilo tudi možko kolo, nekaj zlatnine in usnjen jopič. Včeraj so ga orožniki slučajno izsledili, ga aretirali in po kratkem zaslišanju oddali sodniji.

△ Drobne vesti s policije in iz bolnice. V klet argovke Marije Kagerjeve je včeraj popoldne vlomil neznan tat. Ropot je opozoril trgovko, ta je nekdo v kleti, vendar ko je prišla v klet, jo je vlomilec brez plena odkuril. — Čevljar-

rov v domači hiši, zavoljo nesloge, da so bile one rože, ki ste jih prejeli, tako drago, tako strašno drago plačane. In tudi usoda je kriva. Da je nekoga starca v Washingtonu dve, tri leta kasneje zadel kap, one rože, ki ste jih prejeli, bile bi nekoliko cenejše za moj narod. Vseeno.

Ali vendar, da ste zaplakale, da ste s solzami orosile one drage rože, bi bilo lepše pred onimi in pred našimi. Naj bi vedeli oni, da so gospe diplomatov hčerke naroda, ki je izgubil šeststotisoč, ki žalujejo, kakor žaluje tudi tisti, ki je moral ostati.

Davno so že ovenele rože, ki so jih položili v vaše roke. Vse stvari ovenejo, vse verige popokajo, ako ostane narod živ in zdrav, ako raste in napreduje.

Cujem odmev silnih glasov naših mladeničev, kako preperevajo po naših mestih in naših selih, po vseh naših krajih, kako preperevajo silno in veličastno pesem: Hej Slovani, naša reč slovanska živo klije, dokler naše verno srce za naš narod bije. Živi, živi duh slovanski, bodi živ na veke! Grom in peklo, prazne vaše proti nam so stekle!

Se silneje, še silneje grmi odmev. Čujte ga vi vsi: naj vas plaši, naj vas opominja, naj vas hrabri povsod, povsod, kjer živi naš rod: doma in zunaj po vsem svetu, kjerkoli žive naši: Črna zemlja naj pogrezne tega, kdor odpade!

Conrad Veidt v „Slogi“

Po dolgem odmoru bo kinematografska publika z veseljem pozdravila danes v Slogi slovitiga in čislanskega igralca Conrada Veidta. Film, v katerem ga bomo videli topot, se imenuje »Ahasver« in nam predočuje legendo o večnem, neumrljivem židu, kateremu je šele inkvizicija in strašna smrt na grmadi napravila konec trpljenja in neprestanega beganja od kraja do kraja.



Film »Ahasver« ali »Večni žid« je monumentalno delo ameriške produkcije Universal-film. Conrad Veidt pa je v naslovni vlogi preganjanega in končno zveličanega žida podal v filmu tako kolosalno kreacijo, ki bo slehernemu gledalcu ostala neizbrisna v spominu. Ljubitelji lepih filmov bodo topot v kino Slogi prišli popolnoma na svoj račun. Priporočamo ogled filma vsakomur najtopleje. Kino Sloga ima ta film samo 3 dni na sporedu.

skemu pomočniku Karlu Ritonji je nekdo v šentlenarškem avtobusu ukradel par sto dinarjev vreden plašč. — 30letni delavec Ivan Dokl je na križišču Tomšičevega drevoreda in Aleksandrove ceste padel tako nesrečno s tovornega avtomobila, da si je pretresel možgane. Slična nezgoda je doletela 15letnega Josipa Weixla. V Jezdarski ulici se je hotel izogniti s kolesom avtomobilu, pri tem pa je zavozil v kup gramoza. Padel je tako nesrečno, da se je hudo poškodoval na glavi. Oba sta v bolnici. V bolnico pa so pripeljali tudi 52letnega posestnika Franca Januša iz Zg. Dupleka. V temi ga je nekdo počakal in ga napadel s sekirjo, s katero mu je prizadel veliko rano na glavi.

△ Grajski kino. Danes zadnji dan najboljši in najlepši Greta Garbo film »Pisani pajčolani«. Kdor si vefilma še ni ogledal, naj to stori danes, ker se predvajanje filma ne more podaljšati. Od četrta dalje pride ponovno v naš kino velika senzacija »Križarji«.

△ Kino Union. Danes najpopularnejša opereta »Ptičar«, pravi ljudski komad Karla Zellerja. Film poln zabave, smeha, ljubezni, glasse, petja in plesa. Glavne vloge: Lil Dagover, Wolf Albach-Retty in Marija Andergast.

Celje

□ 345 brezposelnih je bilo vpisanih dne 10. t. m. pri celjski Borzi dela. Dne 31. oktobra pa 332, od teh 43 žensk.

□ Delo dobila 2 čevljarja, 1 prikrojevalec, 3 knetske dekle, 1 služkinja za Bitoli, 3 do 4 služkinje za Skoplje.

□ Smrtna kosa. V celjski bolnici sta v ponedeljek 11. t. m. umrli 35letna Rupnik Marta, žena tesarja iz Celja, in 60 let stari tovarnar konit iz Loke pri Žusnu König Siegfried. Naj počivata v miru! Zalujočim naše sožalje!

□ Avto je povozil pretekli ponedeljek zvečer v okolici Celja 41letnega vojnega invalida Pečenika Avgusta iz Pesnice pri Mariboru. Kdo je bil brezvestni avtomobilist, nam še ni znano. Z motornim kolesom pa je nekdo v soboto ob 21 v Sp. Hudinji povozil 40letnega dninarja brez stalnega bivališča Ogrca Ferdinanda.

□ Napad z nožem. Ko je šel v nedeljo 10. t. m. 24letni Močnik Aloiz iz Retne pri St. Jurju ob i. ž. s svojim bratom k posestniku Gaišku v Zlateče, ga je napadel tovarniški ljučavničar Majer iz Štor ter ga zabodel z nožem v levo roko ter vrat. — Na Dobrni v gostilni »Union« pa so isto nedeljo zvečer ob 23 neki pijanci z noži in plankami obdelali 30letnega Kramerja Ludvika in 28letnega Dolarja Aloiza, lončarjevega sina iz Vrbe pri Dobrni. Dobil sta močne udarce po glavi, rokah in prsih.

□ Odmevi letošnje hmeljske kupnje. Kakor znano, se je konec letošnjega septembra vršilo v Zalecu protestno zborovanje savinjskih hmeljarjev, katero je vodil v imenu sklicateljev g. Martin Jošt. Razen drugih je na zborovanju govoril blizu 80letni Martin Marovt, posestnik in hmeljski trgovec iz Zaleca, ki je v svojem govoru trdil omenil, da mu je inozemski komisijonar Zekndorf s podobenstvi prevzel trdiko, katero je on zastopal ter je zaradi tega prišel ob zaslužek in svoj kruh kot hmeljski treover. Zaradi te izjave je Zekndorf po pravem zastopniku dr. Milko Hrašovec vložil proti gosp. Marovtu tožbo, kjer se navaja še nekatere druge ugotovitve, četudi je znano, da je na zborovanju bilo nad 2000 ljudi, kateri so bili zaradi neopravičeno nizkih cen do skrajnosti razburjeni. Razprava, pri kateri zastopa g. Marovta odvetnik dr. Pintar, je bila radi zaslišanja številnih prič preložena. V zvezi z letošnjo hmeljsko sezono in kupčijo je vložil še vrsta drugih tožb.

□ Celjane opozarjamo na prvo gostovanje ljubljanske drame v letošnji sezoni. Igrali bodo Golievo žaloigro »Bratomor na Metavje«.

Gospodarstvo

Zaposlitev v monopolskih podjetjih

Pravilnik o monopolskem delavstvu

Minister financ je podpisal pravilnik o delu v monopolskih ustanovah. Po tem pravilniku se smatrajo za delavce vsi moški in ženske, ki so zaposleni v monopolskih ustanovah po predpisih pravilnika in ne spadajo pod odredbo zakona o uradništvu. Delavstvo se deli na stalno in nestalno. Število stalnih delavcev v vseh monopolskih ustanovah določa uprava državnih monopolov po potrebi dela na podlagi utemeljenega predloga vodje. Pogoji za sprejem so naslednji: Mora biti državljan kraljevine Jugoslavije, duševno in telesno zdrav, dobrega vedenja in ne mlajši od 16 oziroma 18 in ne starejši od 40 oziroma 50 let, če je moški ali ženska, nadalje, da je reguliral vojaško obveznost, če je star 21 let, in da ima pomožniški izpit, če hoče opravljati strokovno delo. Posebno pazljivo je treba obravnavati na zanesljivost in marljivost. V prvem redu je treba nastavljanje revne ljudi, ki so v kraju monopolske uprave ali bližnje okolice. Izjemoma in s specialnim dovoljenjem monopolske uprave je mogoče sprejemati tudi tuje. Učence je mogoče sprejeti šele po izpolnjenem 14. letu. Delovni čas traja redno 8 ur na dan, v izjemnih primerih pa 5 in pol ur. V delovni čas ni vračunan čas, ki je potreben za klicanje delavstva pred začetkom dela, vendar pa to klicanje ne sme trajati več kakor 15 minut. V delovni čas tudi ni vračunan odmor, ki mora trajati najmanj eno uro, če se pa dela pod milim nebom in na soncu, traja dve uri. V monopolskih ustanovah, kjer je delo nepretrgano, ne sme trajati nad 8 ur na dan. Za delo čez čas se smatra ono, ki traja čez osem ur, ali pa nočno delo od 22. do 5. jutraj. Delo čez čas se plačuje 50% višje, nočno delo pa 100% višje. Žena ne sme biti zaposlena 2 meseca pred in 2 meseca po porodu. Šest mesecev po porodu ima mati pravico na odmor, ki traja 15 ali 13 minut za dojenje otroka, če je dete v zavetju monopolske uprave ali doma. Ta odmor je treba dati dvakrat na dan in se računa v efektivno delo. Znam in učencem je nočno delo prepovedano. Kar se tiče zavarovanja, velja zakon o zavarovanju delavstva oziroma uredba o samostojni monopolski upravi. Za zavarovanje za starost, onemoglost in smrt se osnuje poseben fond, ki o njem izide pravilnik.

Naše državne finance

Iz mesečnega poročila o gibanju državnih financ za mesec september in prvo polovico proračunskega leta 1935/36 posnemamo:

V septembru so znašali dohodki državne administracije 574.4 milijona dinarjev (lani 612.8), izdatki pa 579.1 milijona Din (565.5). Neposredni davki, ki so že prejšnje mesece nekoliko zaostali, so prinesli v septembru le 111.3 milijona dinarjev, (za 30.3 milijona dinarjev manj kakor lanski september in za 37.2 milijona dinarjev manj nego v predlanskem septembru). Posebni neposredni davki (poslovni davek) in izredni neposredni davki so vrgli 60.4 milijone dinarjev, (skoraj toliko kakor lansko leto), toda tudi takse so se manj zadovoljivo obnesle in znašajo v septembru 89.7 milijona dinarjev. Pač pa je bil prinos trošarin čvrstješi in je znašal 78.9 milijonov dinarjev, za 24 milijonov več nego v lanskem septembru. Dobrodo carin so prinesli 61.2 milijona dinarjev, monopolski dohodki pa 139.1 milij. Din. V prvih šestih mesecih tekočega proračunskega leta so neposredni davki, posebni neposredni davki ter izredni neposredni davki prinesli 981.5 milijona dinarjev (68 milijonov dinarjev manj nego v istem razdobju lanskega leta). Dobrodo taks so znašali 402.8 milijonov dinarjev (22.1

milijona dinarjev manj nego lani). Dobrodo ki trošarin pa so se nasproti lanskemu letu povečali za 20.4 in znašajo za prvo razdobje proračunskega leta 405.7 milijona dinarjev, dobrodo carin 346.6 in dobrodo monopola 819.9 milijona dinarjev. Neizplačane obveznosti so ob koncu septembra znašale v državni administraciji 138.6 milijona dinarjev.

Dobrodo posameznih državnih podjetij so se v septembru ponekod znatno znižali, drugod spet porasli. Tako so znašali dohodki železnice v primeru z lanskim septembrom 15.9 milijonov manj nego lani. Dobrodo gozdov so bili v septembru 5.4 milijona dinarjev in so se nasproti lanskemu septembru znatno zmanjšali. Povečali pa so se dobrodo pošte, telegrafa in telefona za 6.4 na 39.4 mil. dinarjev in dobrodo rudnikov za 1.4 na 19.1 mil. dinarjev. V prvem obdobju proračunskega leta so znašali dohodki državnih železnice 972.4 milijona dinarjev (21.9 milijona manj nasproti lanskemu letu), dobrodo pošte, telegrafa in telefona 210.2 milijona dinarjev (—2.6), dobrodo rudnikov 90.2 milijona dinarjev (—11.7), dobrodo gozdov 45 milijonov dinarjev (+0.2), in dobrodo rečne plovbe 28.6 milijona dinarjev (—4.3).

Ormož pripravila vinsko razstavo in sejem

»Sv. Martin krsti most, ki postane s tem dnem novo vino,« ta stara prislovice naših gorovjela tudi letos. Mošči so že skoraj v celoti popolnoma pokopeli in le tisti redki, ki so bili prešani ob Vseh svetih, so še v stanju kipevanja.

Kakor je bilo pričakovati, je kvaliteta letošnjih ormoško-ljubljanskih vin prav dobra in v velikem delu celo odlična. Ker je bilo grozdje ob trgatvi dobro dozorelo in izredno zdravo, dišijo tudi novo vino najvažnejše vrline dobrega vina, predvsem čist, harmoničen okus, prijeten, pri boljših sortiranih vinih naravnost odlična aroma, lepa belo-zelena barva in izredno zdravje ter stalnost. Tudi pri slabem kletarstvu je letos težko najti vino, ki bi nagibalo k rjavenju ali drugim boleznim. Tudi stopnja alkohola je ravno primerna in sicer izkazujejo zgodnje brana mešana vina 10.5 do 11.5 odstotkov, poznejše brana mešana vina 11.5 do 13 odst., sortirana pozna brana vina pa po večini 12.5 do 13.5 odst.

Tudi količina pridelanega vina je letos zelo zadovoljiva ter bodo vprilo tega cene prav zmerno. Zaenkrat z vinom še ni kupčije, most pa se je plačeval po stopnjah sladkorja Din 2—do Din 4—, fine, izbrane sorte pa tudi do največ Din 6—. Pričakovati je, da bodo cene za pretočeno vino zaenkrat kakih 50 par višje od mostnih cen.

Vprilo vsega navedenega je pričakovati, da bo letos z ljubljanskim spet živahna kupčija. Tako vinskimi trgovci kakor gostilničarjem bo letos gotovo konveniralo, zalagati se z ljubljanskim. Tudi za izvoz v inozemstvo bodo letošnja ljubljanska vina radi naštetih vrlin ter velikih količin cnotnega blaga zelo sposobna. Naloga merodajnih faktorjev pa je, da izvoz omogočijo.

V Jugoslaviji je Ormož postal naravno glavno tržišče za ljubljansko vino, dočim je prej to mesto zavzemal Ljubomer ter se je od takrat tudi ohranil naziv »Ljubomerčane«. Kletarsko društvo v Ormožu, katero predstavlja najmočnejšo vinarstvo zadrugo na Stajerskem sploh, je na splošno željo zainteresiranih krogov, tako producentov članov in nečlanov kakor poslovnih prijateljev trgovcev in gostilničarjev sklenilo prirediti v mesecu decembru veliko vinsko razstavo in sejem ljubljansko-ormoških vin. Le-ta naj bi omogočila direktno stike med producenti in kupci, obenem pa bo razstava izbrpna revija letošnjega pridelka ormoško-ljubljanskih gorovjela. Natančnejše podatke ter natančen datum razstave in sejma bomo priobčili v kratkem.

Gospodarske vesti

Trgovinska pogodba med USA in Kanado. Predsednik republike Roosevelt je izjavil, da bo nova trgovinska pogodba med Združenimi državami in Kanado podpisana še ta teden.

4380-25, Pariz 288-46—289-90, Praga 181-05 do 182-16, Trst 354-67—357-75.

Curih, 12. novembra. Beograd 7—, Pariz 20-2550, London 15-1450, Newyork 307-50, Bruselj 51-9750, Milan 24-95, Madrid 41-9750, Amsterdam 208-8750, Berlin 123-65, Dunaj 56-50, Stockholm 78-0750, Oslo 76-0750, Kopenhagen 67-60, Praga 12-72, Varšava 57-85, Atene 2-90, Carigrad 2-45, Bukarešta 2-50, Helsingfors 6-67, Buenos-Aires 0-8325.

VREDNOSTNI PAPIRI

Zagreb, 12. novembra. 7% invest. posojilo 75—76-50, Vojna škoda 353—355, 7% Blerovo posojilo 68—69, 8% Blerovo posojilo 77—78, 6% beglučke obveznice 60-50—61, Agrarna priv. banka 228—230, Dunaj-Zagreb 854-50 do 864-50—859-50, Dunaj-Beograd 865 do 855, Grčija-Zagreb 28-90—29-60—29-25, Grčija-Beograd 31-10—30-40, Priv. klir. London-Zagreb 243-98—245-58—244-78, Priv. klir. London-Beograd 245-30—243-70, Priv. klir. Madrid-Zagreb 595—605—600, Priv. klir. Madrid-Beograd 590 pon., Trboveljska 100 do 110, Seter Osijek 128 bl., 7% stab. pos. v Parizu 78 den.

BLAGOVNO TRŽIŠČE

Novi Sad, 12. novembra. Pšenica: Bačka 154—157, Bačka ladja Tisa in Begej 161—163, Slavonka in sremska 157—159, Banaška 154—155. Ječmen: Bački, sremski in slavonki 130—132-50, Koruza: Bačka in sremska 95—96, Banaška 94—95. Tendencia slaba. Promet srednji. Ostalo neizpremenjeno.

Sombor, 12. novembra. Pšenica: Bačka okol. Sombor 151—153, Gornja bačka 153—155, Sremska slav. in južna banaška 154—156, Gornja banaška 155—157, Bačka in banaška potiška 158—160, Bačka in ladja Begej 156—158, Bačka ladja Kanal 155—157. Rž: ne notira. Oves: neizpremenjen. Ječmen: Bački in sremski 63—64 kg 130—135, Bački proljetni 67—68 kg 140—145, Baranjski proljetni 67—68 kg 152-50—157-50. Koruza: Bačka 96—98, Bačka ladja 98—100, Bačka sušena 90—92, Bačka sušena dec.—jan. 85—87. Moka: Bačka 0g in 0gg 235—255, št. 2 215—235, št. 5 195—215, št. 6 175 do 195, št. 7 155—165, št. 8 105—110. Otrobi: Bački 84—86. Fižol: Bački uzans 240—250. Tendencia slaba. Promet 59 vagonov.

Kultura

Praška biblioteka in njen arhiv muzikalij

V sedanjih težkih ekonomskih prilikah je zelo zanimiv pogled v obisk velikih kulturnih ustanov. Tu podajemo nekoliko podrobnosti o glavni praški biblioteki. Ta ima poleg biblioteke v matičnem posloju še 49 podružnic v vseh mestnih delih velike Prage, v katerih ima vsaka veliko čitalnico za odrasle, osem izmed njih pa tudi čitalnice za otroke. V glavnem posloju je še poseben oddelek tujih jezikov, oddelek za slepce in končno oddelek za čitatelje nemške narodnosti.

Praška biblioteka pa slovi zlasti po tem, da ima največjo zbirko slovanskih muzikalnih del. Se samo ta zbirka, ki obsega nad 40.000 zvezkov, pomeni ogromno vrednost. V zbirki so redka klavirska dela vseh narodov, posebno močno pa je zastopana ruska glasbena literatura iz carske in sedanje dobe. Tam so zbrane skladbe za violino, partiture vseh oper, pa tudi zbirke vseh opernih tekstov, ki v sedanji dobi radi prav dobro služijo. Člani praške biblioteke si namreč izposojajo partiture in tekste, da potem doma lahko v miru poslušajo muziko po radiu ob iztjanju besedila.

V glavnem posloju in v svojih 49 podružnicah razpolaga biblioteka z 292.418 leposlovnimi knjigami. Strokovnih del v vseh jezikih je 215.620. Skupno število knjig in zvezkov znaša po statistiki z leto 1934 541.049. Iz podatkov, ki so nam na razpolago, sledi, da si je v preteklem letu skoro 1 milijon praških meščanov izposodilo v tej knjižnici skupno 2,109.071 knjig. To se pravi, da pride na vsakega praškega meščana 2.34 knjig. Čitalnice praške biblioteke pa je v lanskem letu posetilo skupno 400.000 oseb. Biblioteka muzikalnih del pa je imela ob koncu lanskega leta 479 čitateljev, ki so v 238 dneh posetili biblioteko 9.193 krat in si izposodili 17.794 muzikalnih del. Ob koncu te lepe statistike pripominjamo samo še to,

da praška glavna biblioteka zalaga s svojimi knjigami še okoli 40 azilov in društev šolske mladine, delavne tabore in azile za brezposelne, katerim je bilo ob koncu lanskega leta na razpolago 8.211 knjig, ki se stalno izmenjavajo.

Zvuk, revija za muziko, ki izhaja v redakciji Stane Ribnikarjeve v Beogradu, Poankareova 31, prinaša v 7 zvezku članek Petra Bingulaca o francoskem skladatelju Mauriceu Ravelu povodom 60letnice njegovega rojstva. O koncertnem življenju v Zagrebu poročata dr. Božidar Širola in Marko Tajčević, o glasbeni sezoni in Bruxellesu dr. Vili Reich. Pavle Stefanović piše o diktaturi glasbenega triumvirata v Salzburgu, o problemih sovjetskega stila pa Howard Taubmann. Sledijo poročila o novih glasbenih izdajah, vesti in beležke. Resno urejevan list priporočam glasbenim interesetom v naročilo. Z. P.

Rešeni iz valov

Ni še dolgo, odkar so delavci začeli s prvimi deli za gradnjo železniškega mostu čez Savo pri Savici, po katerem bo vodila proga iz št. Janža.

Te dni so napeljavali čez Savo železno vrv. V Spodnjem Boštanju so jo pritrdili na oreh pri bregu ob Savi. Z drugim koncem pa se je podalo pet delavcev s čolnom čez Savo. Sredi Save, kjer ima močan tok, se je čoln nenadoma prevrnil. Vseh pet delavcev se je znašlo v mrzlih valovih Save, borec se na življenje in smrt. Obupno so klicali na pomoč. Mimoidoči, ki so videli delavce v obupni borbi, so organizirali pomoč. Toda kako jo nuditi sredi Save? Nikjer nobenega čolna! Med tem so prihiteli tudi ljudje iz šmarja. Nekdo je dobil čoln, s katerim je priveslal do njih, ter jih rešil smrti. Vse izmučene so spravili na breg. Nad dve uri so vztrajali v deroči Savi.

—Iz jugoslovanskih pomorskih pristanišč je meseca septembra odplulo 1172 ladij na jadra in s pomožnimi motorji v skupni tonazi 44.361 ton, 7102 parnika rednih prog s 1.349.445 t. in 766 parnikov svobodne plovbe s 431.494 tonami, skupno 9040 ladij s 1.825.300 tonami.

—Licitacija. Dne 13. novembra se bo vršila pri Komandi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija glede dobave 100.000 kg fižola, 67.000 kg riža, 35.000 kg zdroba, 45.000 kg ješprenjčka, 60.000 kg testenin. (Pogoji so na vpogled pri isti komandi).

Borzna poročila

DEVIZE

Ljubljana, 12. nov. Amsterdam 2975-28—2980-88, Berlin 1756-08—1769-95, Bruselj 739-54—744-60, Curih 1424-22—1431-29, London 215-13—217-19, Newyork 4343-94 do

Naročajte „Glas naroda“!

Zima, dež, mraz...
Obleke, plašče
A. & E. Skaberné
Liubljana

Kupujte domače blago:

Litopon „Titanik“

orig. 30%-no blago, odporno proti svetlobi

Cinkovo belilo „Briljant“

zlato, srebrni, beli, zeleni, rdeči in sivi pečat

Svinčeni minij „Rubin“

z garanf. 30—32% superoksida, oziroma 90—92% ortoplumbata

Blanc fix

v prahu in past, ki je najmanj enakovredno najboljšim inozemskim znamkam.

Ureditve dolgov

potom sodnih in izvsnodnih poravnav.

Nasveti v konkurznih zadevah in vseh drugih trgovsko-obrtnih poslih. — Strokovne knjigovodske revizije, sestava in aprobacija bilanc.

Preskrba kreditov, nasveti glede hranilnih vlog in plasiranje istih. — Vsi posli kmečke zaštite.

Edina koncesionirana komercijalna pisarna: **LOJZE ZAJC**, Ljubljana, Gledališka ulica 7. Telefon 38-18

Imate

kaj prodati, kupiti

službe

iskati, ponujati

posojila

zaposliti, posredovati

stanovanja

iskati, oddajati

potrebujete

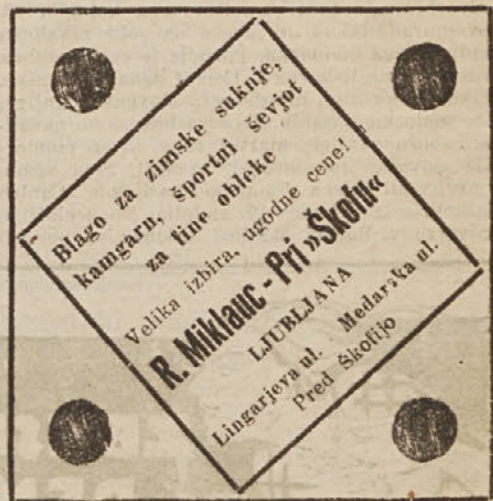
brano, oblačila, knjige, pouk, razvedrila itd. vse

dobite

potom najcenejših

„Malih oglasov“

v „Glasu naroda“



MALI OGLASI

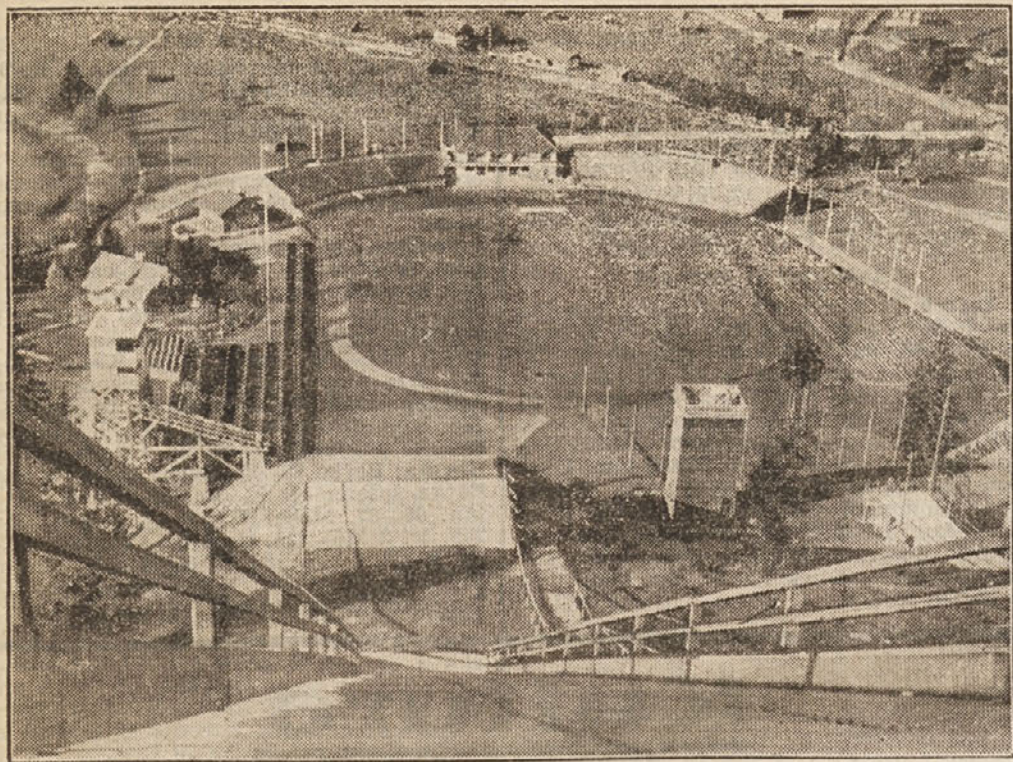
Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petitna vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znamkah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu.

ODDAM ČEDNO opremljeno sobo, najraje so. ldnj gospodini. Pod »Prompt« na upravo lista.

CINOVNİK veš vseh pisarniških del, perfekten knjigovodja tudi kartoteke bilancist, popolnoma samostojen, korespondent za slovensko, srbohrvatsko, nemško, italijansko in francosko, dober kalkulirant in administrator v neodpovedani službi, želi ugodnejšega mesta. Informacije prvovrstne. Gre eventualno tudi izven Ljubljane. Cenj. ponudbe pod »Dobro namestnik« na upravo lista.

KATERA SAMOSTOJNA gospa ali gospod z nekaj kapitala bi se pridružil dami s pravico koncesije za vzajemno otvoritev novega dunajskega krojaškega salona? Cenj. ponudbe pod »O Božiču« na upravo lista.

VLOŽNO KNJIZICO do Din 10.000— Ljubljanske kreditne banke, kupim. Ponudbe pod »Ljubkebač« na upravo lista.



Pogled v dolino Garmisch-Partenkirchen z moderno skakalnico, kjer bodo smučarji tekmovali prihodnje leto za olimpijsko čast

300 letnica trnavske univerze na Slovaškem

Dne 9. in 10. t. m. je »malí slovanskí Rim«, kakor se splošno naziva mesto Trnava na zapadnem Slovaškem, praznoval velik praznik 300letnice nekdanje trnavske univerze. Proslave se je udeležilo 7 slovanskih univerz. Bil je to praznik spomina na nekdanji trnavski kolegij, ki se je postopoma spremenil v univerzo in postal pozneje, ko je bil preložen najprej v Budim, potem pa v Pešto, središče madjarskega znanstvenega življenja.

Prvotni kolegij in poznejša univerza v Trnavi sta bila najprej latinska, v dobi uvedbe živih jezikov pa prav golovo bolj slovaška ko madjarska. Madjarski patriotizem te univerze še ni poznal madjarskega šovinizma iz 19. stoletja. Razen Madjarov so študirali tam tudi nacionalno zavedni Slovaki, Hrvati in drugi Slovani, nadalje Nemci, prebivalci čeških dežel in deloma Poljaki. Zato je razumljivo, če so se 300letnice trnavske univerze spomnili v prvi vrsti Slovaki in Čehi. Saj je bil njen kulturni vpliv na oba naroda zelo velik.

V prvi polovici 18. stoletja je predstavljala trnavska univerza prvo klico evropskega duha in naprednejših težnj v Srednji Evropi. Po svoje je vplivala na francosko naobraženost prebivalstva v karpatskem predelu in s tem pripomogla k uspešnemu kasnejšemu širjenju načel francoske revolucije. Bila je po svojih smernicah katoliška šola, ki naj bi služila za protitež proti nameravani ustanovitvi protestantske visoke šole v zapadnem delu severne Madjarske. Koncem 16. stoletja je v Trnavi že obstojal katoliški kolegij, ki je po svoji ustanovitvi imel za redne profesorje skoro same Slovake in Nemce, a le enega Madjara. Kardinalu Pazmanyu, ustanovitelju tega kolegija, ni niti najmanj šlo za ustanovitev kake madjarske univerze, zato tudi otvoritev tega kolegija 13. novembra 1635. L. nj imela na sebi nikakega madjarskega poudarka. Pozneje je celo posebna univerzitetna tiskarna v Trnavi tiskala slovaške, češke, maloruske, hrvatske in slovenske knjige, a le malo madjarskih. To niso bile samo navadne nabožne knjige, marveč take, ki so poudarjale slovaško in slovansko zavest. Sem spada v prvi vrsti zbirka pesmi pod naslovom »Cantus Catholicus« iz polovice 17. stoletja. Do preložitve univerze v Budim Madjari sploh niso poznali

takozvane »Anonymusove kronike« in s tem temeljev kasnejšega lažnega madjarskega romantizma, ki si je prisvajal ozemlje Madjarske v karpatskih mejah izključno za Madjare. Ko so v 16. in 17. stoletju Madjari v masah bežali pred Turki na Slovaško, posebno v tamkajšnja mesta, so se še prav dobro zavedali, da niso tam doma, marveč le gostje v tuji zemlji. Slovaki in podkarpatski Rusi pa so se že od nekdaj smatrali za domače avtohtono prebivalstvo karpatskega ozemlja, dočim so bili Madjari vse do druge polovice 19. stoletja razdeljeni na plemena, ki jih razen mnogejezičnega plemstva nič ni spajalo v celoto.

Razumljivo je torej, da smatrajo Čehi in Slovaki trnavska leta poznejše budimpeštanske univerze za padvse pomembna za vse narode

srednje Evrope. Madjarskemu jeziku ni bilo v Trnavi priznanih nič več ur kakor težkemu slovaškemu ali poljskemu, dočim sta nemški in francoski jezik imela rednega profesorja. Dočim se v nekdanji zgornji Madjarski ni mogla razviti skupna madjarska narodna zavest, sta se Slovaška in podkarpatska Rusija s pomočjo trnavske visoke šole in poznejše univerze povzdignili do visoke kulturne tradicije. Še potem, ko se je univerza preselila najprej v Budim, potem v Pešto, je Madjari radi pomanjkanja sposobnih učiteljev in nerazvitega jezika

niso mogli povzdigniti v najvišji znanstveni madjarski zavod še vse do l. 1867. Iz iste dobe pa je znano, da so Slovaki in drugi Slovani v mejah nekdanje Madjarske stalno zahtevali uvedbo svojih jezikov na budimpeštanski univerzi. Madjari so letos v septembru po svoje sicer tudi proslavili 300letnico trnavske univerze, čeprav njena preteklost ne pripada njim in si Madjari, kakor je to sam rektor sedanje budimpeštanske univerze priznal, ne morejo domišljati, da bi bili kulturno več vredni kakor drugi srednje-evropski narodi.

Nabavljanje zaščitne opreme proti bojnimstrupom

Odločbo in cenik sredstev za pouk in zaščito zoper bojne strupe je vojno ministrstvo končno spremenilo z novo odločbo, ki je objavljena pod tek. št. 534 v prilogi k št. 224 »Službenih novic« z dne 27. sept. 1935.

Glavne odredbe so sedaj sledeče: prodaja se vrši

1. državnim in samoupravnim oblastem oz. krajevnim odborom za zaščito od napadov iz zraka in odborom društva Rdečega križa za lastno rabo v javni službi — proti naročilu na podlagi naročilnega lista, opremljenega s štampiljko, številko vložnega zapisnika in podpisom starešine dotične ustanove; 2. drogerijam in lekarnam za prodajo po cenah, določenih v 1. koloni cenika, na podlagi naročilnega lista, kolokovanega z Din 5[—], s tem da se v njem za vežejo, da bodo prodajale samo po cenah, določenih v 3. koloni cenika; 3. zasebnim podjetjem in kupcem za osebno rabo, po ravno tako kolokovanem naročilnem listu, ki se v njem za vežejo, da bodo kupljeni material uporabljeni samo za lastne potrebe in da ga ne bodo preprodali; 4. Za vse zaščitne proizvode je poslali naročilni list neposredno upravi zavoda »Obilicevo« pri Kruševcu; 5. Vse cene po ceniku franko najbližja žel. postaja kupčeva, prevoz na nevarnost naročnika. 6. Material se dobavlja, ko se predhodno ustrezni znesek vplača pri blagajni zavoda »Obilicevo« z označbo, zakaj se denar vplačuje, najbolje s pošto položnico ali pa na ček. račun zavoda »Obilicevo« št. 55.771. Opozorja se javnost na zgornjo odločbo, zlasti na možnost nabavke tudi samo 1 kosa mask in oblek. — Pripominjamo, da se večini ljudi prilaga najboljša maska velikosti C (srednja), širokemu obrazu velikost B (velika), mali lobanji oz. drobnemu licu pa velikost M (mala), kar je upoštevati pri naročilu oz. označiti v naročilnem listu.

Spodnje cene se razumejo za kos brez ovojnine ter so za privatne kupce enake v lekarnah in drogerijah, kakor tudi pri naročilu v zavodu »Obilicevo«.

Civilna maska v pločev. škatli: Din 13750. Dobavlja se skupaj po 40 mask. K tem maskam zaboj posebej: Skobljan Din 50[—], okovan dinarjev 91[—]. Cedilo za civilno masko: dinarjev 4850. Naenkrat po 40 in 80 cedil. Ovojčina za 40 cedil Din 35[—], za 80 cedil Din 50[—]. Pri naročilu mask ali cedil pod skupnim številom 40 se plača za ovojčino od vsakega kosa 1 Din. Industrijska maska s torbico: Din 220[—]. Na enkrat po 20 mask. Zaboj kakor pod 2. Od 1 do 19 kosov se plača za ovojčino od vsakega kosa Din 1[—]. Cedilo za industr. masko Din 42[—], vse kakor pod 4. — Kompletna zaščitna obleka: Din 407[—]. Od 1 do 9 kosov ovojčina Din 5[—] za vsaki kos, za 10 kosov Din 35[—], za 20 kosov Din 50[—]. — Iz pisarne Dravskega banovinskega odbora društva Rdečega križa v Ljubljani.

Zanimivosti z vseh strani

Britanski tovorni parnik »Silverhaser« s 5302 tonami, na katerem je bilo 55 potnikov, je zadel ob čerj na skrajnem jugu otoka Lusaona in se razklat na dvoje. Ker je parnik o praviem času klical na pomoč, so z vseh strani prihiteli drugi parniki, da pomagajo brodolomcem. Enemu izmed teh parnikov se je posrečilo zbrati na raznih manjših otokih v neposredni sosesčini nesreče okoli 30 ljudi, ostali potniki in posadka se nahaja pa na prednjem delu ponesrečene ladje, ki še molji iz morja. Samo zadnji del se je potopil.

Ameriški stratosferni balon, ki se je dvignil v stratosfero, da bi postavil nov rekord, se je dvigal štiri ure 20 minut. Balon je varno pristal. Doslej se še ni moglo točno ugotoviti, kakšno višino je dosegel.

Na letališču Lympney pri Londonu je 10. t. m. startala letalka Batén za polet iz Anglije v južno Ameriko. S svojim poletom namerava doseči nov rekord.

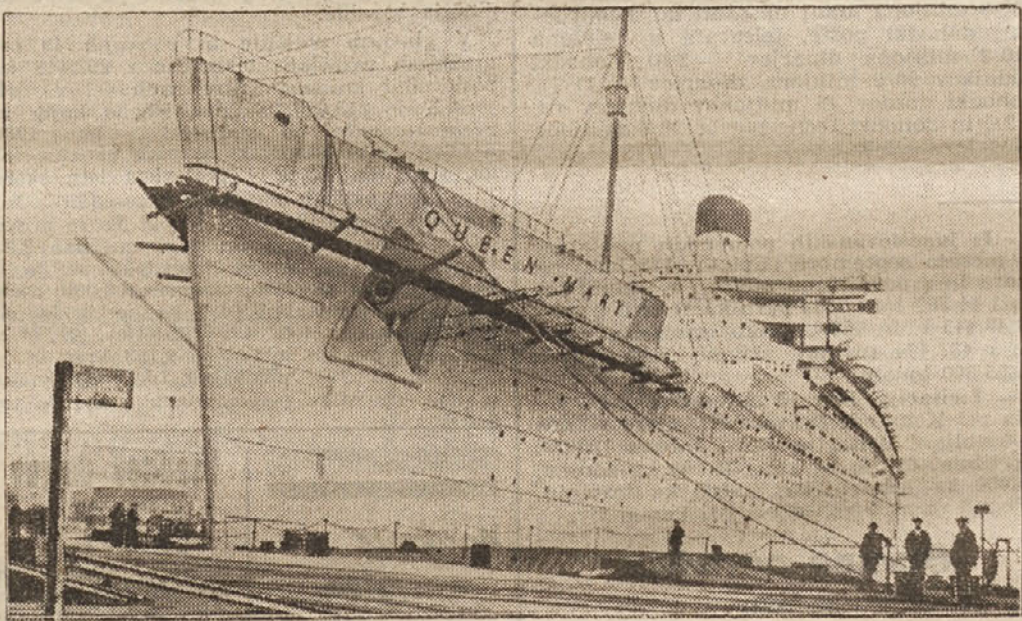
Turška vlada je pred kratkim odredila, da se imajo premogovniki v Zondulaku postaviti pod upravo ene in iste direkcije. Tukajšnji krogi sodijo, da je ta odredba prvi korak k uvedbi premogovnega monopola v Turčiji.

Astronomski observatorij varšavske univerze je zabeležil snovi zanimiv pojav. Preko neba je šel meteor neobičajnega sijaja. Njegov svetloba je bila več stokrat močnejša od svetlobe zvezd.

Nov letalski rekord. V Port Darwin je prišel letalec Broad Beat, ki je 2. nov. startal s croydonskega letališča z da bi postavil na progi London—Avstralija nov svetovni rekord. Polet je dovršil v šestih dneh, 21 urah in 19 minutah. S tem je dosegel rekord, ki je za 7 ur in 28 minut boljši od prejšnjega, ki ga je postavil letalec Kingsford Smith.

Nova letala v CSR. Na praškem letališču so svečano izročili vojski 14 lovskih letal in 31 letal za vežbe, ki so jih nabavili s prostovoljnimi prispevki.

Rajh gradi 27 novih podmornic. Nemške ladjedelnice so izdatno založene z delom. Po poročilih iz uradnega vira, dokončanje zdaj 27 podmornic.



Orjaška angleška ladja »Queen Mary« v ladjedelnici Clydebank, ki bo te dni dograjena. Ladja bo največja na svetu

32



In jokaje:

— Rotim vas, da nisem mislila nič hudega. Tudi Jens ne. Ali pač? Kdo ve? Zdaj siromak trpi in je ves iz uma.

— Nikar se ne boj. Jens je že zdrav in čil in vesel.

— To lahko govorite vi, ki nič ne veste, jaz pa vem natanko, kako je! Za vsako previsoko misel mora človek trpeti stokrat in tisočkrat, mora trpeti tako dolgo, da vsi najmanjši in najnižji to misel dosežejo in prerastejo. To je namreč usoda nas vseh, da s slednjo nitko svojega žitja koreninimo v temi slutenj in tavanj. Kakor hitro pa kdo nasilno plane iz tega temelja, mora trpeti, pa naj bo njegov zalet še tako utemeljen, pomemben in človeštvu potreben. Ni namreč dano, iskati stvarnikov, pa tudi ni dovoljeno, stvaritelje opravičiti in priznati za njih delo ob spočetju tega dela samega. Usoda, naravni red ali kar hočete, neka temna sila v prirodi pač zahteva, da vsak, kdor ustvarja, trpi. In kolikor večje in pomembnejše je ustvarjanje, toliko silnejše in bolj brezupno je trpljenje.

Kid se je vsa razgorela med govorjenjem. Mišičje na obrazu ji je nemirno podrhtevalo, lica so jela dobivati škrlatni nadih, z rokami je krilila kakor v

boju z nevidnimi nasprotniki, le oči so ostale srepo mirne in njih odsvit je bil vse bolj steklen. Niti z zrkrom niti z vekami ni ganila, a iz solznih jamic so v enakomernih presledkih kapljale solze in črtale po trudnem obličju čudno ostre in na več strani razčlenjene poteze. Tako je bil videti obraz gospodične Larsenove nekam bolešno spačen in tako postaran, da je celo gospa Elen v grozi podrhtevala ob pogledu na hčerko.

Strežnica, ki se ves čas ni niti ganila, je zdajci pokleknila in jela s povzdignjenimi rokami prositi pomoči. Služničad, dve mladi dekleti, sta nemo pokleknila kraj nje in čakali, kaj se bo zgodilo.

— Kid, moja edina, zlata Kid! je drgetala mati in skušala z božanjem umiriti hčerko. — Umiri se in veruj, da bo še vse dobro. Saj ni bilo res tako grozno. Samo malo nepreviđenosti, veš Kid. Kdo bi se razburjal, dete! Požar so takoj pogasili.

— Požar, ki se je vnel, ne bo nikoli ugašen! je zamrmrala Kid, vendar je bila videti nekoliko mirnejša. — Kar tu gori, tega ni mogoče pogasiti. Ali ste že videli Demona?

— Saj ga ni.

— Potem tudi vas ni in ne mene.

— Kid!

— Da, mati, tako je: Ako ni Demona, ni vas in ne mene in ne nikogar na svetu. — Kaj pa pravi Jens?

— Jens? je izmikajoče se odvrnila gospa Elen, Kid pa bolešno:

— Saj vem, da mi ne boste povedali: Nemara mi niti ne morete povedati, ker sami ne veste.

— Zakaj tako, dete?

— Jens pravi, da mora priti stvari do dna, mati. No, ali ni tako? Pri tem pa ne ve, da dna ni, ker je vse sama neskončnost. Začetka ni in ne konca, zato ne more biti meje niti navzgor niti navzdol niti —

Gospa Elen jo je gledala vedno bolj brez umevanja.

— Ne razumete? Saj je tako jasno: Jens in jaz sva zagrešila zločin, ker sva iz neskončnega in neomejenega hotela iztrgati krajevno in časovno omejeno bitje. Zato morava trpeti oba, dokler ne bo zločin opran. Bitje pa, ki sva ga priklicala, ni omejeno na prostor in čas.

— Tak si vendar bolj pametna kakor sem mislila, Kid! se je z mrzlim smehom oglasilo z divana in soba je bila polna zagonetne svetlobe.

Kid je razprostrla roke in omahnila vznak, gospa Elen je skrila obraz v dlani in se kleče naslonila na posteljo, strežnica s služničadjo pa je planila iz sobe in na slepo bežala in vpila, da ne ostane več v tej zakleti hiši.

15. poglavje

Vedni nemir, ki je mučil Larsenov dom, je končno zrahljal zdravje tudi sicer krepkemu Peru Larsenu. Postal je mrk in nezaupljiv, sam vase zakrknjen in zadirčen. Kdor bi ga bil moral srečati, se mu je rajši izognil. Edini človek, s katerim je tovarnar govoril še kolikor toliko prijazno, je bil asistent Kristijan Momen. Bolj ko se je rušilo gospodarjevo zdravje, bolj je vse posle prepuščal Momen. Sam ni moral sprejeti nobenega obiska več in celo z ženo je govoril samo mimogrede po kako suho, brezpomembno besedo.